

2022-05-12

Förslag på framtida organisation för gymnasieutbildningarna på Högländet och Tranås

Annika Kronwall Lars Stjernkvist Kenth Kronwall

1. INLEDNING.....	3
2. BAKGRUND	3
3. NATIONELLA FÖRÄNDRINGAR	4
3.1 Skillnaden mellan ett samverkansavtal och ett kommunalförbund	5
4. UTREDNINGENS ARBETSSÄTT	6
5. SAMMANFATTNING OCH VÅRA FÖRSLAG	7
6. PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR.....	8
6.1 Befolkningsutveckling	8
6.2 Den politiska organisationen.....	8
7. NUVARANDE GYMNASIEORGANISATION OCH PROGRAMUTBUD	9
7.1 EKSJÖ	9
7.1.1 Eksjö gymnasium	9
7.2 NÄSSJÖ.....	10
7.2.1 Brinellgymnasiet	10
7.3 SÄVSJÖ	11
7.3.1 Aleholmsgymnasiet.....	11
7.4 TRANÅS	12
7.4.1 Holavedsgymnasiet.....	12
7.5 VETLANDA.....	13
7.5.1 Njudungsgymnasiet	13
7.6 SAMMANFATTNING AV GYMNASIESKOLORNAS PROGRAMUTBUD.....	14
8. EKONOMI	15
8.1 Kostnader för överkapacitet.....	16
8.2 Programkostnader	18
9. ELEVERNAS SÖKSTRÖMMAR OCH INTERKOMMUNALA KOSTNADER	19
10. BAKGRUND TILL VÅRA FÖRSLAG	20
10.1 Geografisk avgränsning	21
11. RELATIONEN MELLAN UTBILDNING OCH ARBETSLIV.....	22
11.1 Förändrad struktur för yrkesutbildningar.....	22
12. VÅRA FÖRSLAG.....	23
1. Bildande av Höglandets gymnasieförbund	23
2. Gymnasieförbundets organisation	23
3. Ett utkast på förändrad placering av gymnasieprogrammen inom Höglandets gymnasieförbund	25
4. Vuxenutbildningens organisationstillhörighet	28
5. Förstärkt struktur för yrkesutbildningar	28

BILAGA 1	29
<i>Personal på gymnasieskolorna.....</i>	<i>29</i>
BILAGA 2	30
<i>Studieresultat – Aneby och Eksjö.....</i>	<i>30</i>
<i>Studieresultat – Nässjö och Sävsjö</i>	<i>31</i>
<i>Studieresultat - Tranås och Vetlanda.....</i>	<i>32</i>
BILAGA 3	33
<i>Antal elever per program läsåret 21-22.....</i>	<i>33</i>
BILAGA 4	34
<i>Överkapacitet läsåret 21-22.....</i>	<i>34</i>
BILAGA 5	35
<i>Programkostnader.....</i>	<i>35</i>
BILAGA 6	36
<i>Jämförelse av kostnader gymnasieutbildning Höglandet och Tranås.....</i>	<i>36</i>
BILAGA 7	37
<i>Aneby - sökströmmar och interkommunala ersättningar.....</i>	<i>37</i>
<i>Eksjö gymnasium - sökströmmar och interkommunala ersättningar</i>	<i>38</i>
<i>Brinellgymnasiet - sökströmmar och interkommunala ersättningar.....</i>	<i>39</i>
<i>Aleholmsgymnasiet - sökströmmar och interkommunala ersättningar.....</i>	<i>40</i>
<i>Holavedsgymnasiet - sökströmmar och Interkommunala ersättningar.....</i>	<i>41</i>
<i>Njudungsgymnasiet - sökströmmar och interkommunala ersättningar.....</i>	<i>42</i>
BILAGA 8	43
<i>Organisationsförslag Höglandets gymnasieförbund</i>	<i>43</i>
BILAGA 9	44
<i>Direktivet</i>	<i>44</i>

1. Inledning

Undertecknade har fått i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett fördjupat samarbete mellan kommunerna i Aneby, Eksjö, Nässjö, Sävsjö, Tranås och Vetlanda om gymnasieskolan och vuxenutbildningen och möjligheten att överföra verksamheterna till ett kommunalförbund bör övervägas. Det finns en konkurrenssituation i dagsläget som inte gynnar ett optimalt utnyttjande av tilldelade resurser.

För närvarande finns ett samverkansavtal mellan de fem höglandskommunerna avseende förstahandsantagning till de sökbara platserna i respektive kommuns gymnasieskola. Tranås ingår inte, men har separata avtal med Eksjö, Aneby och Nässjö om förstahandsantagning. Aneby, som saknar gymnasieskola, har dessutom ett avtal om förstahandsantagning med Jönköpings kommun.

Orsaken till att frågan om en utökad samverkan lyfts, handlar dels om ekonomiska aspekter och dels om varje elevs rätt på högländet att kunna välja mellan ett kvalitativt och varierat utbud av gymnasieprogram.

Den statliga utredningen "Gemensamt ansvar – en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning" SOU 2020:33 och Proposition 2021/22:159 har fungerat som utgångspunkt för vår utredning. Syftet med vårt arbete är att presentera en utredning om hur en fördjupad samverkan mellan kommunernas gymnasieskolor kan förverkligas för att uppnå en gymnasieskola med hög kvalitet och effektivare resursutnyttjande i kommunerna på Högländet och i Tranås. Den ska även innehålla principer för planering och dimensionering av olika gymnasieprogram med hänsyn tagen till både elevers efterfrågan och den regionala arbetsmarknadens behov.

Annika Kronwall Lars Stjernkvist Kenth Kronwall

2. Bakgrund

I SOU 2020:33 görs en jämförelse mellan det svenska systemet för styrning och organisering av gymnasieskolan och vuxenutbildningen med systemen i några andra länder. Det visar sig att vi sticker ut i några avseenden. Det finns nog inget land där elevernas intressen och val spelar så stor roll för planeringen av gymnasieskolan som i Sverige. Staten bestämmer vilka utbildningar som ska finnas och det är kommunerna som har huvudansvaret för att se till att det finns ett allsidigt utbud för alla elever, men sedan är det elevernas val som i stor utsträckning avgör hur platserna fördelas mellan olika gymnasier och program.

Alla erfarenheter säger att eleverna klarar sig bättre om de får läsa det de vill och är intresserade av, men systemet har en del nackdelar. Det är inte helt enkelt för 15-åringar att veta vad de vill. Det är stora skillnader i kostnader mellan olika program, och den långtgående valfriheten gör det svårare att planera verksamheten och riskerar att driva upp kostnaderna, särskilt i kombination med huvudmännens långtgående frihet att etablera skolor. Varje kommun bestämmer själv hur man organiserar gymnasieskolan, om man vill ha egna skolor eller samarbeta med andra kommuner. Dessutom har fristående skolor rätt att etablera sig på vissa villkor. Viktigast är att de kan visa att de förmår locka till sig elever. Det finns idag en konkurrens om elever, som kan ha många fördelar, men som samtidigt bidrar till att ytterligare driva upp kostnaderna.

Det finns idag en betydande överkapacitet inom gymnasieskolan och enligt SOU 2020:33 har den bland annat orsakats av dagens system för planering och dimensionering.

Vår utredning måste naturligtvis anpassa sina förslag efter dagens lagstiftning. Reglerna för fristående skolor bestäms av staten, men det betyder inte att kommunerna är helt bakbundna. Dagens samverkansavtal mellan höglandets kommuner är ett exempel på att kommunerna kan påverka systemet.

För vuxenutbildningen gäller en betydligt större frihet för kommunerna att bestämma omfattning och inriktning. Allt talar för att behovet av återkommande utbildning genom vuxenutbildningen kommer att öka i framtiden. Det finns idag en rättighetslagstiftning som säger att den enskilde vid behov har rätt till vuxenutbildning och kraven på kommunerna att erbjuda vuxenutbildning har skärpts.

3. Nationella förändringar

En grundläggande utgångspunkt för den här utredningen är att förslagen så långt som möjligt ska anpassas efter förändringar på den nationella nivån. I skrivande stund har regeringen överlämnat en proposition 2021/22:159 till riksdagen för beslut, *”Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning”*. Propositionen utgår i stor utsträckning från den statliga utredningen SOU 2020:33.

Regeringen föreslår bland annat att arbetsmarknadens behov ska få större betydelse vid planering och dimensionering av utbildningar inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Syftet är att bättre anpassa planering och dimensionering utifrån arbetsmarknadens behov och att därmed underlätta unga människors etablering på arbetsmarknaden och att förbättra kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv. När en kommun tar beslut om vilka nationella program som ska erbjudas, ska hänsyn tas till både ungdomarnas efterfrågan och arbetsmarknadens behov.

Kommunen ska alltså göra en sammanvägning av dessa båda faktorer. Regionalt utvecklingsansvariga ska ta fram underlag för det regionala kompetensbehovet för att stödja kommunerna i sin planering och dimensionering och kommunerna ska även vara skyldiga att samverka kring detta. Samverkan ska ske genom avtal, som omfattar minst tre kommuner.

Om ett riksdagsbeslut tas i enlighet med propositionen leder det till att alla kommuner måste ingå i ett samverkansområde med minst tre kommuner och därmed planera utbudet tillsammans. Det yttersta ansvaret ligger kvar hos kommunerna, och det betyder att kommunerna förväntas följa avtalet och de överenskommelser som görs inom ramen för samverkansområdet. Det är kommunerna själva som bestämmer med vilka man vill samarbeta och hur stort området ska vara. Det finns följaktligen ingen nedre gräns för antalet invånare eller dylikt, utan den enda begränsningen är att det ska vara minst tre kommuner.

Regeringen konstaterar i likhet med utredningen SOU 2020:33 att det finns fördelar med att ha ett och samma samverkansområde för gymnasieskolan och kommunala vuxenutbildningen, men det måste inte vara densamma, utan kommunerna avgör själva hur de vill organisera.

Samverkansområdet kallas för ett primärt samverkansområde, och det beror på att en kommun även kan ha så kallade sekundära avtal med andra samverkansområden. Därmed ska det vara möjligt att erbjuda nationella program för en grupp elever utanför det egna primära samverkansområdet.

De fristående skolorna ingår inte i samverkansområdena. Även de påverkas emellertid om propositionen leder till ett riksdagsbeslut. I framtiden kommer förändringar av de fristående skolornas utbud och framtida nyetableringar att anpassas efter både elevernas önskemål och arbetsmarknadens behov. Det blir alltså inte möjligt att etablera en skola med ett utbud som redan är tillgodosett.

3.1 Skillnaden mellan ett samverkansavtal och ett kommunal-förbund

Syftet med förslagen i proposition 2021/22:159 är att kommunerna i framtiden ska samverka på det sätt som redan sker i dagens befintliga kommunalförbund, det vill säga att kommunerna tar ett gemensamt ansvar för utbudet av utbildningar och planerar verksamheten tillsammans.

Kommuner kan även välja att samverka med ett så kallat samverkansavtal. Det finns emellertid en tydlig formell skillnad mellan samverkansavtal och kommunalförbund, nämligen att i ett kommunalförbund har den formella makten av verksamheten och resurserna förts över till en gemensam organisation. Ett kommunalförbund innebär ett ännu tydligare gemensamt ansvar.

4. Utredningens arbetssätt

Vi har i linje med vad som sägs i direktiven till vår utredning utgått ifrån det statliga utredningsbetänkandet "Gemensamt ansvar – en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning" SOU 2020:33. Den beskrivning som där görs av gymnasieskolans och vuxenutbildningens villkor och problem har varit utgångspunkten för vårt arbete.

Vi har analyserat förhållandena i de berörda kommunerna och studerat skolresultat, sökmönster, rörlighet över kommungränser med mera. I det arbetet har vi haft god hjälp av kommunernas förvaltningskontor. Som framgår senare i utredningen finns det skillnader mellan kommunerna, som det är viktigt att ta hänsyn till.

Vi har också med hjälp av förvaltningskontoren gjort ekonomiska beräkningar. Det är emellertid svårt att exakt säga vilka effekter det får om man förändrar organisationer på det ena eller andra sättet. Allt beror på hur eleverna i slutänden väljer. Däremot har vi analyserat vad dagens organisation kostar och vad pengarna går till, och därmed är det möjligt, menar vi, att få en uppfattning om utrymmet för effektiviseringar.

Siffror och statistik säger mycket, men inte allt. Därför har vi även intervjuat respektive skolledning och vi har besökt samtliga gymnasieskolor på höglandet och Tranås. Eventuella förändringar måste vara förankrade i verkligheten, och då måste hänsyn tas till lokal- och personalsituationen och andra helt avgörande faktorer. Vi uppskattar verkligen att vi i vårt arbete har varit välkomna i alla sammanhang och fått allt det stöd och allt det underlag vi har behövt.

För att ytterligare komplettera de analyser och beskrivningar som görs i SOU 2020:33 har vi studerat några exempel på kommunala samarbeten. Vi har även varit i kontakt med Södra Närkes gymnasieförbund, Kalmarsunds kommunalförbund och tagit del av en del andra samarbeten runt om i landet. Vi kan notera att det just nu händer mycket i många kommuner och inriktningen mot ett ökat samarbete över kommungränserna är mycket tydlig.

Under arbetets gång har vi intervjuat politikerna i de berörda nämnderna i samtliga kommuner som ingår i utredningen. Vi är medvetna om att det är de förtroendevalda som ytterst har ansvaret, och därför var det viktigt för oss att tidigt fånga in de politiskt ansvarigas funderingar och synpunkter. Inför färdigställandet av denna rapport har vi även diskuterat utredningen med berörda nämnds politiker.

Under utredningen har även kontakt tagits med Jönköpings kommun och Länstrafiken i Jönköpings län.

Vi har inte intervjuat elever, än mindre gjort någon mer omfattande elevenkät om hur de ser på skolorna och val av program. Skälet är att det finns i den nämnda SOU:n en god beskrivning av det vi vet om elevernas val, vad det är som styr valen och så vidare.

Vår bedömning är att vi har fått de resurser, den tid och allt det stöd som krävs för att kunna lägga fram förslag till beslut.

5. Sammanfattning och förslag

Den ekonomiska analysen visar att det finns ett betydande överutbud av elevplatser inom området. I utredningen görs en uppskattning av kostnaderna för detta överutbud, men det är viktigt att poängtera att det är svårt att bedöma vad en samordning av utbudet ger för effekter. Allt beror på hur eleverna väljer, vilken kommun eller fristående skola de väljer. Trots oklarheter kan vi emellertid konstatera att det finns en potential för effektiviseringar. Det är ett viktigt skäl till våra förslag.

I SOU 2020:33 uppmärksammas dilemmat för kommuner som gränsar till flera naturliga samverkansområden. Mot den bakgrunden föreslås att det ska vara möjligt för kommuner inom ett samverkansområde/kommunalförbund att teckna ett så kallat sekundäravtal med andra områden. Därmed blir det möjligt för elever i en kommun att söka som förstahandssökande i flera områden.

För kommunerna Eksjö, Nässjö, Sävsjö och Vetlanda föreslår vi bildandet av ett gymnasieförbund. Gymnasieförbundet är en tydlig modell och regleras av kommunallagen. Principen är enkel, nämligen att förbundet fungerar som en gemensam kommun för de frågor som förbundet omfattar.

För Tranås är det uppenbart att hänsyn måste tas till elevernas sökströmmar åt flera håll och eftersom Tranås och Holavedsgymnasiet har en rationell organisation och goda resultat föreslår vi att Tranås ska bilda ett eget samverkansområde med två eller flera grannkommuner. Aneby är en naturlig del av ett sådant område. Eftersom det blir ett relativt litet område och därmed mer sårbart för förändrade sökströmmar är det enligt vår uppfattning bättre med en flexibel lösning, det vill säga ett avtal.

Det finns starka skäl för ett fördjupat samarbete även inom vuxenutbildningen för att starkare sammankoppla gymnasieskolan och vuxenutbildningen. Vi har emellertid kommit fram till slutsatsen att vuxenutbildningen för närvarande inte ska överföras till gymnasieförbundet, men vi föreslår att det inom gymnasieförbundet finns en enhet med uppdrag att samordna yrkesutbildning för vuxna både för gymnasieskolorna och vuxenutbildningen.

Vi föreslår berörda kommuner besluta att:

- **inrätta Höglandets gymnasieförbund från och med hösten 2025**
- **gymnasieförbundet från och med höstterminen 2025 erbjuder ett gemensamt programutbud**
- **all personal som idag är anställda på gymnasierna i Eksjö, Nässjö, Sävsjö och Vetlanda överförs till Höglandets gymnasieförbund.**
- **ett samverkansområde bildas med Tranås, Aneby och ytterligare minst en kommun.**

6. Planeringsförutsättningar

6.1 Befolkningsutveckling

I högländskommunerna inklusive Tranås bor det 114 288 personer, enligt SCB:s statistik daterad 2020 och enligt Region Jönköpings befolkningsprognos 2017 till 2030 beräknas antalet 16-18-åringar att öka med 719 ungdomar.

Nässjö är störst med 31 563 invånare och beräknas att öka med 236 ungdomar. Vetlanda har 27 502 invånare och beräknas att öka med 161 ungdomar. Tranås har idag 18 903 invånare och beräknas öka med 121 ungdomar. Eksjö har 17 778 invånare och beräknas att öka med 93 ungdomar. Sävsjö har 11 721 invånare och beräknas att öka med 70 ungdomar. Aneby har 6 821 invånare och beräknas att öka med 38 ungdomar fram till 2030.

6.2 Den politiska organisationen

I kommunerna som ingår i utredningen finns en likartad politisk organisation för utbildningsväsendet. Den mest väsentliga skillnaden är att kommunerna har valt olika alternativ för vuxenutbildningen.

I Vetlanda och Sävsjö finns Barn- och utbildningsnämnder med ansvar för all utbildning, från förskola till vuxenutbildning. I Nässjö, Eksjö och Tranås finns Barn- och utbildningsnämnder, men utan ansvar för vuxenutbildningen. I Aneby finns ett Barn- och utbildningsutskott under Kommunstyrelsen med ansvar för all utbildning, inklusive vuxenutbildningen.

Samtliga kommuner styrs idag av koalitioner. I Eksjö, Aneby och Tranås bildar M, C, KD och L den styrande koalitionen. I Vetlandas styrande koalition ingår S, C, L och KD. Nässjö styrs av S, KD och C och i Sävsjö är det KD, S och C.

7. Nuvarande gymnasieorganisation och programutbud

7.1 Eksjö

7.1.1 Eksjö gymnasium

547 elever läsåret 21-22

Följande gymnasieprogram erbjuds på Eksjö Gymnasium

Yrkesprogram

Bygg- och anläggning,

El- och energi (endast åk 3)

Vård och omsorg

Högskoleförberedande program

Ekonomi

Estetiska (Bild och form, Musik)

Humanistiska

Naturvetenskap

Samhällsvetenskap

Teknik

Riksidrottsgymnasium Orientering

Lokala idrottsutbildningar Ishockey, Innebandy, Fotboll

Introduktionsprogrammet

Gymnasiesärskola

Hotell, restaurang och bageri

Fordonsvård och godshantering,

Administration, handel och varuhantering.

Cirka 58% (143 st) av eleverna som var folkbokförda i Eksjö sökte till Eksjö gymnasium inför läsåret 21-22. 105 elever sökte till en annan kommun eller friskola och 58 från andra kommuner sökte till Eksjö. De program som har minst antal elever är El-och energi, Estetiska och Humanistiska programmet.

I våra samtal med skolledningen på Eksjö gymnasium lyfter man fram den lilla skolans styrka som man menar leder till en bra atmosfär på skolan och där det personliga mötet mellan elever och personal är viktigt. Alla gymnasieprogram är samlade i en äldre byggnad nära resecentrum förutom Bygg- och anläggningsprogrammet och Gymnasiesärskolan som ligger en bit därifrån. Den gamla byggnaden rymmer mycket tradition, som både elever och lärare är måna om att bevara.

På Eksjö gymnasium har man idag cirka 100 tjänster.

Se bilaga 1!

Personalomsättningen är låg och vid behov av nyrekrytering har det varit relativt lätt att få sökande till de utannonserade tjänsterna.

Ett välutrustat stadsbibliotek ligger i direkt anslutning till skolan och utnyttjas både av elever och allmänhet.

Studieresultaten för år 2020 på Eksjö gymnasium visade att 79,7 % av eleverna på högskoleförberedande och 78,3 % på yrkesprogram klarade examen inom 3 år.

(Källa SKR – Kolada). Se bilaga 2, för utförligare statistik av studieresultaten åren 2018-2020!

7.2 Nässjö

7.2.1 Brinellgymnasiet

1085 elever läsåret 21-22

Följande gymnasieprogram erbjuds på Brinellgymnasiet

Yrkesprogram

Barn och fritid

Bygg och anläggning (lärling)

El och energi

Hantverk (frisör, hår-och makeupstylist)

Handel och administration

Industri tekniska

VVS och fastighet (lärling)

Vård och omsorg

Högskoleförberedande program

Ekonomi

Estetiska (Bild estetik, Media),

Naturvetenskap

Samhällsvetenskap

Teknik

Riksidrottsgymnasium: Bandy, Bowling, Basket

Lokala idrottsutbildningar E-sport, Fotboll, Ishockey

Dans- och musiktillägg

Introduktionsprogram

Gymnasiesärskola

Administration, handel och varuhantering

Fastighet, anläggning och byggnation

Hantverk och produktion

Samhälle, natur och språk

Dessutom finns ett Elevboende med 66 platser.

Cirka 69% (313 st) av eleverna som var folkbokförda i Nässjö sökte till Brinellgymnasiet inför läsåret 21-22. 142 sökte till annan kommun eller friskola och 72 elever sökte till Brinellgymnasiet från andra kommuner. De program som har minst antal elever är det Estetiska, Industri tekniska och VVS och fastighetsprogrammet.

I våra samtal med skolledningen på Brinellgymnasiet lyfter man fram den långa erfarenheten av digitalisering och arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet som styrkor. Man har fler elever med utländsk bakgrund än genomsnittet i riket och man arbetar intensivt med att öka tryggheten på skolan för att locka fler elever att söka till Brinellgymnasiet.

Antalet sökande till Brinellgymnasiet har minskat under de senare åren, vilket har påverkat ekonomin negativt. År 2016 var det 120 elever plus till Brinellgymnasiet, men sedan 2020 har det varit fler som sökt sig från än till Brinell.

Skolan har väl utrustade lokaler för verksamheten och de senaste åren har man satsat på en renovering av den gemensamma cafeterian/uppehållsrum i direkt anslutning till huvudentrén.

På Brinellgymnasiet har man idag drygt 150 tjänster, inklusive Gymnasiesärskolan.
Se bilaga 1!

Studieresultaten för år 2020 på Brinellgymnasiet visade att 81,8 % av eleverna från yrkesprogram och 78,5 % av eleverna på högskoleförberedande program klarade examen inom 3 år. (Källa SKR – Kolada)

Se bilaga 2 för utförligare statistik av studieresultaten åren 2018-2020!

7.3 Sävsjö

7.3.1 Aleholmsgymnasiet

282 elever läsåret 21-22

Följande gymnasieprogram erbjuds på Aleholmsgymnasiet

Yrkesprogram

Bygg och anläggning

Industri tekniska

Restaurang och livsmedel

Vård och omsorg.

Högskoleförberedande program

Ekonomi

Naturvetenskap

Samhällsvetenskap

Teknik.

Riksidrottsgymnasium Motocross och enduro, Skytte

Lokala idrottsutbildningar Fotboll, Innebandy

Musik tillägg

Introduktionsprogram

Gymnasiesärskola

Hotell, restaurang och bageri

47% (82 st) av eleverna i som var folkbokförda i Sävsjö sökte till Aleholmsgymnasiet inför läsåret 21-22. 93 sökte till annan kommun eller friskola och 16 elever sökte till Aleholm från andra kommuner. Det gymnasium som flest Sävsjöelever sökte till utanför sin egen kommun var Njudungsgymnasiet i Vetlanda.

De program som har minst antal elever är Industri tekniska programmet, Restaurang och livsmedelsprogrammet och Bygg- och anläggningsprogrammet.

I våra samtal med skolledningen tryckte man på den lilla skolans styrka. Alla känner alla och eleverna kan gå till vilken personal som helst med sina frågor. Man uppger att man tog emot många nyanlända till skolan och man har ett stort antal elever på IM.

Skolledningen uppger att man har liten personalomsättning och har inte haft svårigheter att rekrytera behöriga lärare när behov uppstått, förutom lärare i moderna språk. Här ser man fram emot att prova fjärrläsning i moderna språk tillsammans med de övriga gymnasierna på Högländet.

På Aleholmsgymnasiet har man idag cirka 58 tjänster.

Se bilaga 1!

Studieresultaten för år 2020 på Aleholmsgymnasiet visade att 60 % av eleverna från yrkesprogram och 75,6 % av eleverna på högskoleförberedande program klarade examen inom 3 år. (Källa SKR – Kolada). Se bilaga 2 för utförligare statistik av studieresultaten åren 2018-2020!

7.4 Tranås

7.4.1 Holavedsgymnasiet

841 elever läsåret 21-22

Följande gymnasieprogram erbjuds på Holavedsgymnasiet

Yrkesprogram

Barn och fritid

Bygg och anläggning

El och energi

Fordon och transport

Handels och administration

Hantverk (finsnickeri)

Industri tekniska

Restaurang och livsmedel

Vård och omsorg

Högskoleförberedande program:

Ekonomi

Estetiska (Musik, Teater, Dans)

Naturvetenskap

Samhällsvetenskap

Teknik

Riksidrottsgymnasium Bandy

Lokala idrottsutbildningar Fotboll, Ishockey, Innebandy

Introduktionsprogram

Gymnasiesärskola

Administration, Handel och varuhantering.

Det var cirka 73 % (195 st) av de folkbokförda eleverna i Tranås som sökte till Holavedsgymnasiet inför läsåret 21-22. 75 elever sökte till annan kommun eller friskola och 96 sökte till Holaved från andra kommuner. De program med minst antal elever läsåret 21-22 är El och energi, Fordon och transport, Hantverk och Industri tekniska programmen.

I våra samtal med skolledningen på Holavedsgymnasiet lyfter man fram att det är en väl fungerande skola som levererar goda resultat. Eleverna visar på både hög trivsel och trygghet. Man upplever det positivt att skolan har en blandning av yrkesprogram, högskoleförberedande program och gymnasiesärskolan. Eleverna lär sig att respektera varandra, trots sina olikheter.

Andelen behöriga lärarna är hög och man har inte haft några svårigheter att rekrytera ny personal. På Holavedsgymnasiet har man idag drygt 100 tjänster.
Se bilaga 1!

Kulturskolan delar lokaler med det Estetiska programmet och esteteleverna bidrar även med en god och sammanhållande atmosfär som genomsyrar skolan.

Studieresultaten för år 2020 på Holavedsgymnasiet visade att 81,4% av eleverna från yrkesprogram och 86,4 % av eleverna på högskoleförberedande program klarade examen inom 3 år. (Källa SKR – Kolada)

Se bilaga 2 för utförligare statistik av studieresultaten åren 2018-2020!

7.5 Vetlanda

7.5.1 Njudungsgymnasiet

1023 elever läsåret 21-22

Följande gymnasieprogram erbjuds på Njudungsgymnasiet

Yrkesprogram

Barn och fritid

Bygg och anläggning

El och energi

Fordon och transport

Hantverk (florist)

Handel och administration

Industri tekniska

Restaurang och livsmedel

VVS och fastighet

Vård och omsorg

Högskoleförberedande program

Ekonomi

Naturvetenskap

Samhällsvetenskap

Teknik

Riksidrottsgymnasium Bandy, Fotboll

Lokala idrottsutbildningar: Ishockey, Innebandy, Handboll, Golf, Padel, Tennis

Musik tillägg

Introduktionsprogram

Gymnasiesärskola

Administration, handel och varuhantering,

Fastighet, anläggning och byggnation

Hantverk och produktion

Samhälle, natur och språk

Cirka 78% (281 st) av eleverna som var folkbokförda i Vetlanda sökte till Njudungsgymnasiet inför läsåret 21-22. 80 elever sökte till annan kommun eller friskola och 87 från andra kommuner sökte till Njudungsgymnasiet. De program med minst antal elever är Hantverksprogrammet, Industri tekniska programmet, Restaurang- och livsmedelsprogrammet och VVS- och fastighetsprogrammet.

I våra samtal med skolledningen lyfter man fram den trygghet och studiero som eleverna på skolan upplever, enligt de enkäter som genomförs kontinuerligt.

Personalstyrkan är stabil och man arbetar efter väl inarbetade rutiner. Man upplever det positivt att skolan har en blandning av yrkesprogram, högskoleförberedande program och gymnasiesärskolan. Eleverna lär sig att respektera varandra, trots sina olikheter. Ett stort antal elever från grundskolan är obehöriga, vilket leder till problem i framför allt matematik och de naturvetenskapliga ämnena och behovet av stödinsatser har ökat.

På Njudungsgymnasiet har man idag cirka 150 tjänster.

Se bilaga 1!

Studieresultaten för år 2020 på Njudungssgymnasiet visade att 84,3 % av eleverna från yrkesprogram och 86 % av eleverna på högskoleförberedande program klarade examen inom 3 år. (Källa SKR – Kolada)

Se bilaga 2 för utförligare statistik av studieresultaten åren 2018-2020!

7.6 Sammanfattning av gymnasieskolornas programutbud på höglandet inklusive Tranås.

I vår genomlysning av gymnasieskolorna på höglandet och Tranås kan vi se att utbudet av gymnasieplatser är betydligt fler till antalet än vad det finns folkbokförda elever i kommunerna.

Sammanställningen över befintliga program inom området visar att det finns ett förhållandevis allsidigt utbud på höglandets gymnasieskolor inklusive Tranås. Sammantaget erbjuder gymnasieskolorna alla nationella gymnasieprogram förutom Naturbruksprogrammet och Hotell och turismprogrammet, men problemet är att söktrycket till flera av yrkesprogrammen är relativt lågt.

Små elevgrupper leder till att programkostnaden per elev blir högre än Skolverkets riksprislista. Det kan även skapa en osäkerhet i organisationen om programmet lockar för få elever, både vad gäller rekrytering av lärare och blivande elever. Osäkerheten kan leda till att elever söker sig till ett gymnasium med ett större söktryck för att vara säkra på att få den kvalitet på utbildningen som man som elev har rätt att förvänta sig. För små elevgrupper kan även leda till pedagogiska problem och dessutom minskar utbudet av individuella val och programfördjupningar.

Aleholmsgymnasiet har många tomma platser på de flesta av skolans gymnasieprogram. Eksjö gymnasium har många tomma platser på El- och energiprogrammet, Estetiska och på det Humanistiska programmet. Njudungsgymnasiet har svårt att fylla programmen, Hantverk, Restaurang- och livsmedel och VVS-och fastighet. Brinellgymnasiet har tomma platser på det Industritekniska och på VVS och fastighetsprogrammet och slutligen Holavedsgymnasiet har tomma platser på Fordons och transportprogrammet, El och energi och Industritekniska programmet.

Se bilaga 3 för sammanställning av antal elever per program läsåret 2021-22!

8. Ekonomi

I det nu gällande samverkansavtalet från 2012 inom höglandet har eleverna så kallat **fritt sök**, vilket innebär att de har möjlighet att söka gymnasieprogram i vilken kommun inom höglandet som de önskar, oavsett om programmet erbjuds i den egna kommunen eller ej. Elever som söker till Jönköpings gymnasieskolor däremot gör det med så kallat **frisök**, vilket innebär att eleverna blir antagna i mån av plats på programmen.

Med införandet av fritt sök, som nuvarande samverkansavtal medger, garanteras eleverna större möjlighet att läsa det önskade programmet på vilket gymnasium i de fem orterna på höglandet, som de själva väljer. Eleverna rangordnas och antas efter meritpoäng. En konsekvens man kan se av det är att på en populär skola med ett eftertraktat program kan elever från den egna hemkommunen där skolan ligger, men som inte har tillräckliga meritpoäng, inte bli antagen på hemkommunens gymnasieskola, utan måste söka ett annat program, en annan kommun eller en friskola.

Tanken från nationellt håll vid införandet av så kallat frisök var att det skulle skapa drivkrafter att höja kvaliteten på de olika utbildningarna. Man hoppades att samarbetet mellan kommunerna skulle öka och därmed bidra till att stärka regionens utbildningsutbud. Elevkostnaden skulle hanteras genom att hemkommunen aldrig skulle behöva betala mer än vad utbildningsplatsen skulle kosta på den egna gymnasieskolan. Man menade att det inte skulle bli någon kostnadsökning för den enskilda kommunen, under förutsättning att den egna kommunen kunde fylla sin egen gymnasieorganisation med elever från den egna kommunen eller från andra kommuner. Vid införandet av frisök fanns även tanken att man kunde fylla elevplatser som stod tomma och därmed bidra till en kostnadseffektivare utbildningsorganisation, men inom de flesta kommuner i Sverige, liksom på höglandet, har snarare detta medfört en kostnadsökning. För 2021 kan vi utläsa att de interkommunala kostnaderna är positiva för Tranås men negativa för alla Höglandets kommuner.

Inom nuvarande samverkansavtal är elevpengen grund för den ekonomiska ersättningen mellan kommuner. Elevpengen infördes i Sverige 1992 som ett led i friskolereformen, som såg dagens ljus samma år. Elevpengen beräknas utifrån elevantalet istället för att statliga medel betalas ut som en klumpsumma till respektive skola. En elevpeng ska inte enbart täcka undervisningskostnader utan även skolmåltider och elevhälsa. Varje kommun beslutar hur stor elevpengen ska vara.

Vi kan se både positiva och negativa effekter av systemet med elevpeng. En fördel kan vara att eleven har en större valfrihet och på ett tydligare sätt kan välja på vilket gymnasium man vill få sin utbildning. Det kan skapa skolor som får extra mycket resurser genom sin popularitet och dit elever aktivt söker sig för att få så bra utbildning som möjligt.

En effekt, som kan ses som en direkt följd av elevpengens utformning hos flera av de fristående huvudmännen, är att skapa större klasser då skolan får intäkter per elev. Men en skolas kostnader är inte avhängigt av om några elever flyttar eller tillkommer. Kostnaden för en lärare är densamma om klassen har 20 eller 30 elever och kostnaden för skolbyggnaden är på kort sikt tämligen opåverkbar.

När en friskola etableras i kommunen minskar elevantalet i den kommunala skolan och för att kunna hantera kostnaderna för löner, lokaler och läromedel måste kommunen höja elevpengen eller skära ner kostnaderna i den kommunala skolan. Om kommunen höjer ersättningen måste ersättningen även höjas till friskolan.

Frisök, friskolereformen och elevpengen har också fått den effekten att det har blivit en mer marknadsliknande grund för utbildning, där konkurrensen om eleverna är stor och kanske inte

alltid kvalitetshöjande eller kostnadseffektiv. Följden har blivit att även de kommunala gymnasierna konkurrerar med varandra. I och med det kommunala uppdraget, som innebär att alla elever ska ges möjligheter att få sitt förstahandsval, har en överkapacitet av elevplatser skett, som medför en stor kostnad. Det här är inget specifikt för högländet, utan är av nationell karaktär, vilket SOU 2020:33 tar upp.

Utbudet inom dagens gymnasieskola är mycket omfattande. Årskurs 9 - eleven har att välja mellan att läsa ett högskoleförberedande program eller ett yrkesprogram. Sammanlagt finns det 18 olika gymnasieprogram med ett antal olika inriktningar och specialiseringar att välja mellan, inom både kommunala skolor och friskolor. Utbudet av olika programfördjupande kurser inom programmet kan även vara omfattande. Likaså har skolan skyldighet att erbjuda behörighetsgivande kurser och så kallade omläsningskurser, vilket då i de flesta fall leder till små elevgrupper och stora kostnader.

8.1 Kostnader för överkapacitet

Att ge en helhetsbild av kostnaderna för gymnasieskolorna på Högländet och Tranås är en komplex uppgift, då det är svårt att jämföra gymnasierna med hänsyn tagen till vilka delar som ingår i den redovisade elevpengen, till exempel kostnaden för lokaler, IT med mera. Vi har därför avgränsat de jämförelser vi gjort med utgångspunkt från rapporter och kommunikationen med kommunernas ekonomer, samt den gemensamma antagningen som hanteras av Tranås. Vi har även begränsat oss till läsåret 2021 - 2022 och årskurs 1, allt för att se en struktur och inte för att se vilken gymnasieskola som är minst eller mest kostnadsdrivande. Efter att ha tagit del av ekonomin och efter intervjuer med skolledare, så visar det sig att den trend vi ser, har sett relativt lika ut under de senare åren.

Enligt SOU 2020:33 är konkurrensen om elever mellan kommuner och mellan kommuner och fristående skolor kostnadsdrivande. Vår analys visar att detsamma gäller för högländet och Tranås. Med tanke på att eleverna i dessa kommuner har rätt att välja gymnasieskola inom hela högländet och Tranås, samt i mån av plats även Jönköping, blir det svårt att anpassa organisationen efter elevernas val. Alla elever är inte lika rörliga och därför behövs det ett överutbud för att så många elever som möjligt ska få studera på det önskade programmet.

Oavsett om en gymnasieskola har fulltaliga klasser eller ej behövs ungefär samma personalstyrka. Det innebär att det inte uppstår några extra kostnader för att fylla de tomma platserna på programmen.

För att ta ett exempel: en elev som är folkbokförd i en kommun, väljer ett program i en annan kommun, ett program där hemkommunen har tomma platser. Då uppstår en merkostnad för hemkommunen i form av interkommunal ersättning till den andra kommunen. Om eleven istället hade antagits på en ledig plats på programmet på hemkommunens gymnasieskola hade kostnaden endast uppstått för de läromedel som den här eleven erhåller.

Vi har jämfört skillnaden mellan antalet utbildningsplatser med antagna elever per program. Siffrorna är hämtade från antagningsenheten i Tranås och visar endast behöriga elever till årskurs 1 och höstterminen 2021. Det vi kan se är att det finns en viss överkapacitet på gymnasierna, dock varierar den mellan skolorna och enligt SOU 2020:33 finns ett behov av cirka 10% överkapacitet för att hantera omval och liknande.

För att få fram kostnaden för överkapaciteten har vi tagit ett snittpris för elevkostnader, som 2021 enligt Skolverket är 126 000 kr/plats. Om vi summerar de platser man angett per program och jämför med antagna elever på programmen kan vi utläsa följande redovisat i tkr.

	Platser	Antagna	Diff	%	Överkapacitet i tkr
Eksjö	257	164	93	36,1	93*126= 11 718
Nässjö	418	333	85	20,3	85*126= 10 710
Sävsjö	134	92	42	31,3	42*126= 5 292
Tranås	303	262	41	13,5	41*126= 5 166
Vetlanda	352	291	61	17,3	61*126= 7 686
Summa	1464	1142	322		40 572

Nuvarande årskurs 1 år läsåret 21-22 har en möjlig överkapacitet på ca 300 platser till en möjlig kostnad av ca 40 milj. Om kostnaden är lika stor för åk 2 och 3 så blir årskostnaden för gymnasierna 40 milj*3 = 120 milj/år.

När eleverna blivit antagna justeras i de flesta fall dimensioneringen av gymnasieplatser för att minimera antalet tomma platser. Följande frågeställningar kan då tas upp för att få en organisation som är så kostnadseffektiv som möjligt:

- Kan vissa kurser samläsas mellan programmen, mellan årskurser eller med vuxenutbildningen?
- Hur många av eleverna i årskurs 9 är obehöriga i januari som beräknas bli behöriga vid vårterminens slut?
- Görs kompletteringar under sommaren som innebär att eleven blir behörig och därmed antagen?
- Kan justeringar göras av gruppstorlekar?
- Måste organisationen ses över?
- Hur många IM elever kan vi ta emot?
- och så vidare.

Trots att ovanstående åtgärder görs för att anpassa organisationen till antalet antagna elever och den tilldelade budgeten återstår ändå en stor kostnad beroende på ett överutbud av gymnasieplatser. Inför läsåret 21-22 kunde vi se en överkapacitet i främst i Eksjö, Sävsjö och Nässjö. Framför allt på programmen Bygg- och anläggning och Vård och omsorg i Eksjö, på Naturvetenskapsprogrammet i Sävsjö och på El och energi, Estetiska och det Industritekniska programmet i Nässjö.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att det är kostnadsdrivande med outnyttjade platser och vi kan också se att det funnits en viss överkapacitet de senaste åren gällande alla tre årskurserna.

Se bilaga 4 Överkapacitet läsåret 21-22!

8.2 Programkostnader

Vi har även tittat på kostnaden för varje gymnasieprogram i de aktuella kommunerna och det visar sig att det är stora skillnader i programkostnad per elev. Det innebär att den interkommunala ersättningen (IKE) som betalas mellan kommunerna, enligt det samarbetsavtal som finns för närvarande, varierar mellan åren och mellan kommunerna.

I de fem kommunerna har Tranås lägst kostnad på nio av programmen och Sävsjö högst kostnad för sex av programmen. Vetlanda har högst kostnad för Barn- och fritidsprogrammet, Hantverksprogrammet och Restaurang och livsmedelsprogrammet. Eksjö har högst kostnad för El- och energiprogrammet, Estetiska programmet och Vård -och omsorgsprogrammet. Nässjö har lägst kostnad på det Estetiska och VVS- och fastighetsprogrammet.

Skillnaden kan vara så stor som 78 890 kr/elev på det Industritekniska programmet mellan den billigaste kommunen Tranås (121 926 kr) och den dyraste Sävsjö (200 816 kr). Gällande Hantverksprogrammet i Tranås som är billigast och Vetlanda som är dyrast skiljer det 84 313 kr/elev.

Den interkommunala ersättningen är helt avhängig av antalet elever på programmet, vilket visar att systemet med interkommunal ersättning blir sårbart och skiljer sig åt för varje år, beroende på antalet sökande till programmet. Det skapar en osäkerhet och kortsiktighet i ekonomin, vilket gör det svårt för skolledningarna att organisera sin verksamhet optimalt.

Se bilaga 5 Kostnader per gymnasieprogram!

Se bilaga 6 Jämförelse av kostnader gymnasieutbildning på Höglandet och Tranås!

9. Elevernas sökströmmar och interkommunala kostnader

Följande sammanställning visar sökströmmarna till och från respektive kommun inom höglandet och Tranås. Observera att det är årkurs 1- elevernas ansökan till läsåret 21-22.

De interkommunala ersättningarna (IKE) avser dock årskurs 1-3 år 2021 och är ungefärliga och avrundade. Sök till annan kommun inbegriper även sök till friskolor.

Aneby

åk 1 sök från Aneby till annan kommun	74 elever av 74 folkbokförda i kommunen
åk 1-3 kostnad till andra kommuner	- 27,8 milj.

Eksjö

åk 1 sök från Eksjö till annan kommun	105 elever av 248 folkbokförda i kommunen (42%)
åk 1 sök till Eksjö från annan kommun	58 elever
åk 1-3 Intäkter- kostnader IKE	-16,5 milj.

Nässjö

åk 1 sök från Nässjö till annan kommun	142 elever av 455 folkbokförda i kommunen (31%)
åk 1 sök till Nässjö från annan kommun	72 elever
åk 1-3 Intäkter- kostnader IKE	-13,5 milj.

Sävsjö

åk 1 sök från Sävsjö till annan kommun	93 elever av folkbokförda i kommunen (53%)
åk 1 sök till Sävsjö från annan kommun	16 elever
åk 1-3 Intäkter- kostnader IKE	-25,2 milj.

Tranås

åk 1 sök från Tranås till annan kommun	75 elever av 270 folkbokförda i kommunen (27%)
åk 1 sök till Tranås från annan kommun	97 elever
åk 1-3 Intäkter- kostnader IKE	9,4 milj.

Vetlanda

åk 1 sök från Vetlanda till annan kommun	80 elever av 361 folkbokförda i kommunen (22%)
åk 1 sök till Sävsjö från annan kommun	87 elever
åk 1-3 Intäkter- kostnader IKE	-2,2 milj.

Se bilaga 7 på sidan 37-42!

10. Bakgrund till våra förslag

I utredningens direktiv sägs att uppdraget är att överväga bildandet av ett kommunalförbund. I utredningen har vi studerat två varianter, dels en utvidgning av dagens kommunalförbund och dels bildandet av ett särskilt gymnasieförbund. Vi har även studerat alternativet samverkansavtal, då regeringens proposition om en ny modell för planering och dimensionering av gymnasieskolan säger att alla kommuner måste ingå i ett samverkansområde med minst tre kommuner och att samarbetet ska regleras i ett avtal. Även flera företrädare för kommunerna har vid samtal tagit upp samverkansavtal som ett möjligt alternativ.

Fördelarna med att låta gymnasieskolan ingå i det befintliga kommunalförbundet, Höglandsförbundet, skulle kunna vara att det redan finns en färdig organisation. Alla kommuner med undantag för Tranås ingår och det finns en färdig modell för organisationen, politiskt inflytande med mera. Det sistnämnda är samtidigt lite tvetydigt. I Höglandsförbundet har alla kommuner lika stort inflytande oavsett storlek. Det är en inte helt självklar modell om förbundet får ansvar för en verksamhet med en betydligt större verksamhet och budget än dagens förbund har. Gymnasieverksamheten skulle bli den dominerande med cirka 460 tjänster.

I ett kommunalförbund med olika verksamheter krävs en tydlig gräns mellan de olika områdena. Det är i primärkommunerna som den politiska prioriteringen görs och pengar mellan olika verksamheter fördelas. Självklart är det fullt möjligt att skapa en sådan gräns i ett förbund med olika verksamheter, men det blir ännu tydligare om det bildas ett särskilt kommunalförbund för gymnasiefrågor, ett gymnasieförbund.

Vi ser även att det skulle bli en avgörande skillnad mellan de olika verksamheterna i fråga om styrning och ledning. De verksamheter som idag lyder under Höglandets kommunalförbund; IT, familjerätt och ekonomiservice är alla anslagsfinansierade verksamheter, där anslagets storlek baseras på föregående års kostnader. Gymnasieskolan är däremot en målstyrd verksamhet som ska baseras på de av riksdag och regering fastställda målen för gymnasieskolan och skollagen som grund för budgeten. Fördelen, som vi ser, med ett särskilt gymnasieförbund är att allt fokus läggs på utbildningsfrågor. De förtroendevalda i direktionen får ett tydligt ansvar för utbildning.

Vi har även övervägt alternativet samverkansavtal. Med en sådan modell ligger det formella ansvaret kvar hos kommunerna, vilket kan ses som en fördel. Samtidigt kan det vara problematiskt att separera det formella ansvaret från det reella. Ett avtal är en något lösligare form av samverkan, men utgångspunkten även med ett avtal är att besluten ska tas gemensamt. I praktiken blir skillnaden inte särskilt stor. Möjligen kan det vara en fördel ur demokratisk synpunkt, att det är lättare att säga upp ett avtal än att lämna ett kommunalförbund, men det är fullt möjligt att lämna eller upplösa även ett förbund.

Den stora fördelen, med ett gymnasieförbund jämfört med ett samverkansavtal, är att i ett förbund finns en tydlig modell för hur alla kommuner ska ges inflytande över den löpande verksamheten. Vi ser även fördelar med att verka i ett större sammanhang då mindre kommuner kan ha svårigheter med att erbjuda eleverna ett allsidigt programutbud inom gymnasieskolan. Ytterligare fördelar är att fokus kan läggas på skolornas kvalitet och resultat.

Efter att ha vägt för- och nackdelar mot varandra har vi funnit att den bästa lösningen för gymnasieskolorna på höglandet är att bilda ett nytt kommunalförbund med ansvar för gymnasieskolan, Höglandets Gymnasieförbund.

Gymnasieförbundets storlek gör också att kompetensförsörjningen i förbundet säkras på ett annat sätt, än om varje kommun ska erbjuda gymnasieutbildning oberoende av varandra. Förbundet blir en förutsättning för att kunna erbjuda alla program och inriktningar inom området. Vi ser också att det går att göra stora vinster genom samordning av program och vi har tagit fram ett utkast på detta. Se vårt utkast på sidan 25 -27!

I bilaga 8 har vi visat en organisationsskiss som en tänkt modell för ett gymnasieförbund.

Här har vi framför allt hämtat inspiration från Kalmarsunds kommunalförbund och Sydnärkes Utbildningsförbund.

10.1 Geografisk avgränsning

Det finns fördelar med ett gymnasieförbund som omfattar samtliga kommuner som utredningen omfattar. Då kan fler vara med och dela på gemensamma kostnader. Vi har också uppfattat att alla kommuner ser det som naturligt att ingå i samarbetet med ett undantag, Tranås, som på grund av sitt läge och sina elevströmmar mot Östergötland har en annorlunda situation.

Vi har full förståelse för kluvenheten i Tranås. Här finns en fungerande skola med hög kvalitet och goda resultat. Fullt begripligt finns det en oro för att förändringar av huvudmannaskapet. Det har varit och är en fördel för Tranås att man har goda relationer och ett utbyte inom utbildningsområdet både med kommuner i Östergötland och Småland. Under förutsättning att Tranås kan bilda ett samverkansområde med minst två andra kommuner ser vi inga avgörande skäl för att Tranås ska ingå i ett gymnasieförbund på höglandet. Förbundet blir tillräckligt slagkraftigt och kan erbjuda ett allsidigt utbud med utbildningar även utan Tranås.

Varje kommun måste självklart välja i vilken gemenskap man vill ingå. För att Tranås ska kunna utgöra ett fungerande samverkansområde behövs kommuner att samverka med. Aneby är en av de naturliga samverkanskommunerna mot bakgrund av de elevströmmar som vi kan se. Vi föreslår därför att Tranås och Aneby bildar ett samverkansområde med minst ytterligare en kommun.

Med en sådan gränsdragning utgör fortfarande Eksjö, Nässjö, Sävsjö och Vetlanda ett tillräckligt stort område för att kunna erbjuda ett allsidigt utbud. Dessutom finns det skäl att påpeka att om propositionen om en ny modell för planering och dimensionering blir verklighet så kommer det vara möjligt för kommuner inom ett samverkansområde att teckna avtal med andra samverkansområden. Detsamma gäller för ett kommunalförbund. Det behöver alltså inte vara vattentäta skott mellan kommunerna, även om de tillhör olika samverkansområden eller kommunalförbund.

11. Relationen mellan utbildning och arbetsliv

Gymnasieskolan och vuxenutbildningen har till syfte att både ge individen en personlig utveckling och förse arbetsmarknaden med arbetskraft. I den statliga utredningen SOU 2020:33 betonas vikten av att bättre anpassa utbudet efter arbetsmarknadens behov. Utredningen visar vidare att det spelar stor roll vilket program man har läst för möjligheterna att etablera sig på arbetsmarknaden. För vissa program gäller att trots tre års studier och examen, har fortfarande cirka hälften av eleverna inte lyckats etablera sig på arbetsmarknaden eller studerat vidare, fyra år efter sin gymnasieexamen.

Efterfrågan på personer som har högst grundskoleutbildning bedöms av SCB att minska kraftigt fram till 2035, samtidigt som antal personer med den bakgrunden kommer att ligga på samma nivå som idag. Inom yrken där utbildningskraven varit traditionellt låga, kräver arbetsgivaren idag nästan alltid gymnasieutbildning. Systemet för gymnasieskola och vuxenutbildning behöver vara avstämd mot den arbetsmarknad och den högre utbildning som utbildningen ska leda till och avnämarna behöver involveras för att säkra sin egen kompetensförsörjning.

Jämförelser med andra länder visar att där det finns etablerade traditioner av nära samverkan mellan företrädare för reguljär utbildning och representanter för arbetslivet, underlättas också styrningen av utbildningen efter arbetsmarknadens behov. OECD har i sin granskning av svensk yrkesutbildning beskrivit behovet av ökad samverkan mellan skola och arbetsliv, i syfte att stärka kopplingen mellan utbud och arbetsmarknadens behov, enligt SOU 2020:33.

Några branscher har tagit fram modeller för samverkan på flera nivåer till exempel Teknikcollege och Vård- och omsorgscollege, där det ges möjlighet att diskutera kompetensutvecklingsinsatser, validering med mera.

11.1 Förändrad struktur för yrkesutbildningar

Gymnasieskolan och vuxenutbildningen har varit föremål för flera utredningar de senaste åren. Det har uppmärksammats att delar av problemen, vad gäller utbud och attraktivitet, har sin grund i bristande samordning och avsaknaden av gemensam planering och dimensionering mellan kommuner och mellan kommuner och enskilda huvudmän, enligt SOU 2020:33.

Yrkesprogramutredningen SOU 2015:97 konstaterade att kommuner, Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadens parter inte samråder i den omfattning som krävs för att kunna ta del av statsbidrag, enligt förordningen om statsbidrag för regional yrkesutbildning. Under vår kartläggning kan vi se att ovanstående även gäller idag, med vissa undantag, men bilden är tydlig. Samverkan och kontakten med arbetslivet och företagen är på många håll god, men är avhängigt av enskilda personer och deras kontakter.

Inom gymnasiet är många lokala företag representerade i branschråd, som i huvudsak samtalar om utbildningens innehåll. På det lokala och regionala planet finns stora möjligheter att utveckla samarbetet med näringslivet. Här är det ibland svårt att förstå att kommunerna inte kan samordna sina behov av kontakter och information. För att nå det mest optimala, att tillsammans med näringslivet ta fram utbildningar, praktikplatser, lärlingsplatser m.m. måste samarbetet ske kontinuerligt genom att skapa ett nätverksbyggande mellan näringslivets kompetensbehov och utbildningssystemets möjligheter. Möjligheterna finns både inom gymnasiet och vuxenutbildningen, men utbildningens innehåll varierar. Ett bättre, tydligare samarbete inom kommunen i dessa frågor gynnar både näringslivet och utbildningssektorn.

12. Våra förslag

1. Bildande av Höglandets gymnasieförbund

Vårt förslag är att bilda ett Gymnasieförbund med de nuvarande gymnasieskolorna i Eksjö, Nässjö, Sävsjö och Vetlanda med uppdraget att ta ett gemensamt ansvar för planering och dimensionering av den gymnasiala utbildningen på Höglandet utifrån elevernas önskemål, arbetsmarknadens behov och givna ekonomiska ramar.

Det skulle innebära gemensam marknadsföring och elevrekrytering, en ekonomisk trygghet med en gemensam prislista, ett ökat inflytande för medlemskommunerna och en kostnadseffektivare organisation med möjlighet till högre kvalitet på utbildningarna.

Ytterligare en fördel med en gemensam organisation är att den kan ge medlemskommunerna en ökad styrka i relation till det omgivande samhället. Utgångspunkten för det gemensamma gymnasieförbundet måste vara att komma överens om fördelningen av program och inriktningar och gemensamt utveckla programmen och ha kvalitetsbegreppet i fokus för att attrahera så många av höglandets elever som möjligt.

All personal som idag har sin anställning på Höglandets fyra gymnasieskolor kommer med vårt förslag få Höglandets gymnasieförbund som arbetsgivare.

2. Gymnasieförbundets organisation

Ett gymnasieförbund innebär att medlemmarna överlämnar en del av den kommunala verksamheten till förbundet. Gymnasieförbundet är en egen offentligrättslig juridisk person med egen rättskapacitet, fristående från medlemmarna. Organisatoriskt är ett gymnasieförbund uppbyggt på i princip samma sätt som en kommun eller en region. I varje gymnasieförbund ska det finnas en förbundsordning. Varje medlem ska vara representerad i styrelsen. (Kommunallagen (2017:725): 3 kap 8 §, 9 kap 1–18 §§)

Höglandets gymnasieförbund har till uppgift att bedriva och utveckla gymnasial utbildning åt medlemskommunerna Eksjö, Nässjö, Sävsjö och Vetlanda.

Politiker

Gymnasieförbundets politiska styrning utövas av en direktion som består av 20 förtroendevalda från de fyra kommunerna.

Utbildning

Gymnasieförbundet är ansvarigt för all gymnasieutbildning inklusive gymnasiesärskolan inom de berörda kommunerna.

Mål och styrdokument

Förbundets viktigaste lokala måldokument är budgetdokumentet, där vision, prioriteringar, uppdrag och resurser framgår. Syftet med budgetdokumentet är att skapa ett sammanhållet dokument som synliggör gymnasieförbundets vision och de prioriterade områden som ska ligga till grund för allt planerings- och genomförande arbete. Med planen vill politiken visa på de områden som anses angelägna att utveckla. Ramarna för förbundets verksamhet anges i skollagen.

Förbundsdirektionen

Höglandets gymnasieförbunds högsta beslutande organ är direktionen. Direktionen består av 7 förtroendevalda från Nässjö, 6 från Vetlanda, 4 från Eksjö och 3 från Sävsjö.

Förbundsordning - Namn, säte och medlemmar

Höglandets gymnasieförbund är ett kommunalförbund enligt kommunallagen (2017:725). Medlemmar i förbundet är kommunerna Nässjö, Vetlanda, Eksjö och Sävsjö.

Ändamål och uppgifter

Gymnasieförbundet ska, i enlighet med skollagen och annan för verksamheterna tillämplig lag eller författning, tillhandahålla utbildning inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Höglandets gymnasieförbund är då huvudman för all kommunal gymnasieutbildning i de 4 medlemskommunerna. Gymnasieförbundet kan också genomföra uppdragsutbildning, yrkeshögskoleutbildning (YH) eller annan utbildning. Förbundet får träffa avtal med andra huvudmän om samverkan inom de skol- och utbildningsformer som förbundet har till uppgift att tillhandahålla. Förbundet äger rätt att inom förbundets verksamhetsområden representera medlemskommunerna vid rekvirering av medel från statliga myndigheter, EU och andra organisationer.

Förbundets organisation

Förbundet är ett gymnasieförbund med förbundsdirektion. Därmed ska direktionen också vara förbundsstyrelse. Direktionen är kommunalförbundets beslutande, förvaltande och verkställande organ. Direktionen får inrätta utskott och andra organ som den finner lämpligt för att fullgöra förbundets ändamål. Direktionen fastställer delegationsordning för sin verksamhet.

Förbundsdirektionen

Förbundsdirektionen ska bestå av 20 ledamöter och 20 ersättare. En förbundsmedlem får till ledamot och ersättare välja endast den som är ledamot eller ersättare i förbundsmedlemmens fullmäktige. Ledamöterna och ersättarna i direktionen väljs av medlemskommunerna enligt följande:

Nässjö kommun väljer 7 ledamöter och 7 ersättare,
Vetlanda kommun väljer 6 ledamöter och 6 ersättare,
Eksjö kommun väljer 4 ledamöter och 4 ersättare,
Sävsjö kommun väljer 3 ledamöter och 3 ersättare.

Ledamöter och ersättare väljs för fyra år varvid mandatperioden räknas från den 1 januari året efter det år då val till fullmäktige ägt rum i hela landet. Förbundsdirektionen utser inom sig ordförande och vice ordförande.

Arbetsutskott

Inom förbundsdirektionen ska finnas ett arbetsutskott som i första hand har som uppgift att bereda ärenden som ska behandlas av direktionen. Arbetsutskottet är tillika förbundets personaldelegation. Arbetsutskottet ska bestå av 3 ledamöter och 3 personliga ersättare. Ersättare får delta i arbetsutskottets sammanträden endast om ledamot inte har möjlighet att närvara.

Skiss se bilaga 8!

3. Ett utkast på förändrad placering av gymnasieprogrammen inom Höglandets gymnasieförbund

När vi har analyserat ekonomi, överkapacitet och elevströmmar kan vi se ett behov av en förändring av de olika gymnasieprogrammets placering. En generell slutsats är att ett antal program som idag finns på alla fyra gymnasieskolor framöver borde lokaliseras på ett färre antal gymnasier. En genomgång av program för program stärker denna bild. Det bör dock betonas att nedanstående utkast är baserat på antalet nuvarande elever och dagens elevkostnader.

Vi anser att en av gymnasieförbundets första uppgift blir att ta ställning till på vilka gymnasieskolor de olika programmen ska erbjudas. Gymnasieförbundets ledning kommer att ha tillgång till en mer komplett bild att ta hänsyn till, än vad vi har haft att tillgå.

Barn och fritid	Finns idag i Nässjö och Vetlanda och dagens placering bibehålls.
Bygg- och anläggning	Finns idag på alla fyra gymnasieskolorna. Vi ser att det finns ett behov på arbetsmarknaden av byggarbetskraft i höglands-kommunerna och i intilliggande kommuner. Av den anledningen bör programmet finnas kvar enligt nuvarande placering.
El- och energi	Finns idag i Nässjö, Vetlanda och Eksjö och en möjlighet är att man fasar ut programmet på Eksjö gymnasium, vilket vi förstår redan är planerat.
Ekonomi	Sävsjö har idag 31 elever på 3 årskurser och här ges möjligheten att lägga ner i Sävsjö med hänvisning till att programmet finns väl utbyggt i övriga tre kommuner.
Estetiska	Finns idag i Nässjö och Eksjö men med olika inriktningar. Eksjö gymnasium har idag 18 elever på 3 årskurser och Nässjö 27 elever på 3 årskurser. En möjlighet är att lägga ner programmet på bägge skolorna och att man istället erbjuder dagens inriktningar som valbara kurser på andra program.
Fordon och transport	Finns idag endast i Vetlanda och bör behållas.
Hantverk	Inriktningen florist, som idag har 5 elever på 3 årskurser i Vetlanda bör läggas ner, men frisörinriktningen behålls i Nässjö.

Handel och administration	Från och med höstterminen 2022 kommer programmet byta namn till Försäljning och service och kan med fördel behållas och utvecklas i Nässjö och Vetlanda.
Humanistiska	Eksjö gymnasium har idag 9 elever fördelade på 3 årskurser och möjligheten finns här att lägga ner. Intresserade elever hänvisas eventuellt till Jönköping.
Industri tekniska	Finns idag i Nässjö, Vetlanda och Sävsjö med sammanlagt 65 elever på 3 årskurser. Det är ett program med höga investeringskostnader. Här bör man ytterligare utreda hur man ska samarbeta framöver för att få ner kostnaden och öka attraktiviteten, då behovet på arbetsmarknaden är stort.
Naturvetenskap	Finns idag i alla fyra kommuner där de minsta klasserna finns i Sävsjö med 34 elever på 3 årskurser. För att där kunna erbjuda kvalitet på undervisningen samläser man vissa kurser med Teknikprogrammet som idag har 49 elever på 3 årskurser. Skulle vi lägga ner Naturvetenskapsprogrammet i Sävsjö följer Teknikprogrammet med. Här bör man ytterligare undersöka hur attraktionskraften för programmen kan öka. Eventuellt kan bägge programmen läggas ner med motiveringen att de finns på övriga gymnasieskolor på höglandet.
Samhällsvetenskap	Erbjuds idag i alla fyra kommuner och bör i fortsättningen även finnas kvar som idag. Det är ett program som en hel del elever väljer som inte riktigt bestämt vad de vill göra efter avslutat gymnasium och bör därför finnas som ett alternativ.
Teknik	Erbjuds idag i alla fyra kommuner och även här tycker vi att det i fortsättningen ska finnas kvar som idag eventuellt med undantag för Sävsjö. Här bör man diskutera vidare hur man gör med Teknik- och Naturvetenskapsprogrammen.
Restaurang och livsmedel	Erbjuds idag i Vetlanda och Sävsjö med totalt 35 elever fördelade på 3 årskurser. Här tror vi att bäst möjlighet är att det behålls i Vetlanda och läggs ner i Sävsjö.

VVS och fastighet

Erbjuds idag i Nässjö och Vetlanda med sammanlagt 37 elever fördelade på 3 årskurser. Ett alternativ är att lägga ner i Nässjö. Ett annat alternativ är att engagera näringslivet tydligare i frågan, då VVS- montörer är ett bristyrke.

Vård och omsorg

Erbjuds idag i alla fyra kommuner och med hänvisning till att behovet på arbetsmarknaden är stort bör det bibehållas som idag.

Ett program som saknas på Höglandet är Hotell - och turismprogrammet. Här finns en utvecklingspotential då turismen är en kraftigt växande bransch och som ofta är inestegsarbeten på arbetsmarknaden för unga vuxna. En möjlighet är att programmet startas på Eksjö gymnasium då Eksjö är en kommun som satsar på evenemang och turism

4. Vuxenutbildningens organisationstillhörighet

Arbetsmarknadens behov att hitta kompetenta medarbetare har accentuerats av pandemin samtidigt som arbetslösheten når rekordsiffror. De svårigheter med rekrytering som näringslivet idag upplever, borde kunna lösas med det överskott som finns på arbetsmarknaden. Problemet är dock att kompetensen bland de arbetslösa inte stämmer överens med den av företagen efterfrågade. Gruppen långtidsarbetslösa domineras av personer med utländsk härkomst med kort eller ingen utbildning. För att hantera den problematiken måste man hitta olika lösningar och en tydlig inriktning är nu att man går mot ett nytt kunskapslyft. Fler vuxna förväntas att söka sig till vuxenutbildningen under de kommande åren.

Vuxenutbildningen behöver rusta sig för att möta ett större tryck och en kombination av flera utbildningsformer. Yrkesvux har redan ökat men förväntas öka ännu mer. Troligen kommer behovet att aktualiseras med fler sammanhållna utbildningspaket som sträcker sig över alla studieformer. Sfi i kombination med högre studier är en framgångsfaktor för en snabbare integrering, enligt rapporter från Skolverket. Inom uppdraget ligger också att tillgodose behovet av utbildning för personer som redan är inne på arbetsmarknaden, men som av olika orsaker nu efterfrågar kompetensutveckling.

Vuxenutbildningens placering i kommunernas olika organisationer har skiftat genom åren. Det har medgivits då ramarna och förordningarna inte är så styrda som för andra utbildningar. Många upplever det som en otydlighet och det kanske har givit vuxenutbildningen en lägre status som aktör. Samtidigt kan man hävda att detta ger än större möjligheter till att hitta nya lösningar och satsningar.

En möjlig tillhörighet för vuxenutbildningen, vad gäller kommunens organisation, är att bilda en gemensam förvaltning med Försörjningsstöd och Arbetsmarknad. De är båda kostnadsdrivande områden för en kommun och det finns goda möjligheter till ett konstruktivt samarbete. Det är viktigt att det då finns en klar, uttalad målbild för verksamheten och att ha den enskildes behov av arbete och egen försörjning i fokus.

Vi vet av egen erfarenhet att en sådan organisering kan vara en framgångsväg.

5. Förstärkt struktur för yrkesutbildningar

I propositionen 2021/22:159 säger man *"det skall vara möjligt att fritt söka de yrkesutbildningar inom komvux som erbjuds i det primära samverkansområde som den sökande är hemmahörande i"*.

För att uppnå ovanstående och använda de kontaktytor som redan finns idag inom både gymnasieskolan och vuxenutbildningen skapar Höglandets gymnasieförbund en enhet, **Yrkescenter**, som har ett tydligt uppdrag att verka som mäklare av utbildningar, motor för tillväxt och mötesplats för nätverksbyggande mellan arbetslivets kompetensbehov och utbildningssystemets möjligheter. Enheten skall ingå i planeringen och dimensioneringen av gymnasie- och vuxenutbildningen inom yrkessektorn. Goda exempel på enheter som växt fram utifrån kompetensbehov och utbildning är Masugnen i Lindesberg, CFL i Söderhamn, Campus Varberg, City Akademin, i Örebro med flera.

Vi inser i vår utredning att detta är komplexa frågor som kräver vidare utredning för att lösningen skall bli framgångsrik och här kanske man får agera i flera steg.

Bilaga 1

Personal på gymnasieskolorna på höglandet och Tranås

Siffrorna var aktuella vid inhämtandet av uppgifter, men kan givetvis ha ändrats under våren 2022. Tjänstgöringsgrad och antal personer stämmer oftast inte överens, då flera personer kan dela på en tjänst eller en person kan ha en del av sin tjänst på gymnasiet och andra delen av tjänsten på vuxenutbildningen. Vi vill med nedanstående tabell påvisa antalet tjänster som kan bli berörda vid eventuellt bildandet av ett gymnasieförbund.

Då vårt förslag för bildandet av ett gymnasieförbund inte innefattar Tranås, läggs Holavedsgymnasiets uppgifter separat.

Namn	Ledning	Admin	Lärare	Elevhälsa	Övrig personal	Summa Tjänster
Eksjö Gymnasium	3,0	2,0	68,8	7,0	18,5	99,3
Brinellgymnasiet	8,2	5,4	112,0	7,3	20,2	153,1
Aleholmsgymnasiet	2,5	2,0	44,5	5,8	3,4	58,2
Njudungsgymnasiet	7,4	6,1	98,9	16,6	19,9	148,9
Totalt:	21,1	15,5	324,2	36,7	62,0	459,5
Holavedsgymnasiet	5,5	2,0	82,0	9,2	4,6	103,3
Eksjö inklusive Gymnasiesärskolan						
Nässjö inklusive Gymnasiesärskolan						
Tranås exklusive Gymnasiesärskolan						
Vetlanda inklusive Gymnasiesärskolan						

Bilaga 2

Studieresultat – Aneby och Eksjö

Källa: Kolada Öppna jämförelser oavsett var eleverna bor			
Färgsättningen visar om resultatet är bra eller dåligt i jmf med andra skolor i Sverige			Bästa 25%
			Mitt 50%
			Sämsta 25%
Aneby (sammanställning av utbildning i andra kommuner)			
Studieresultat i procent (%)	2018	2019	2020
Gymnasieelever med examen inom 3 år, totalt, andel i procent(%)	77,6	51,6	67,1
Män	78,6	46,7	65,9
Kvinnor	76,7	55,9	69,0
Gymnasieelever med examen inom 3 år, Yrkesprogram totalt	82,5	66,7	65,9
Män	78,3	71,4	83,3
Kvinnor	88,2	64,3	62,5
Gymnasieelever med examen inom 3 år, högskoleförberedande, totalt	93,5	70,4	78,1
Män	100	60,0	75,0
Kvinnor	87,5	83,3	81,3
Gymnasieelever med examen inom 3 år, Introduktionsprogram, totalt	..	..	..
(Finns ingen statistik män - kvinnor)			
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 1 år efter fullgjord gymnasieutbildning	77,4	81,6	..
Män	89,3	82,1	..
Kvinnor	64,0	81,1	..
Eksjö Gymnasiet, oavsett var eleverna bor			
Studieresultat i procent (%)	2018	2019	2020
Gymnasieelever med examen inom 3 år, totalt, andel i procent(%)	64,5	60,7	66,8
Män	55,6	43,1	59,8
Kvinnor	72,3	73,2	73,2
Gymnasieelever med examen inom 3 år, Yrkesprogram totalt	85,7	85,7	78,3
Män			60,0
Kvinnor			92,3
Gymnasieelever med examen inom 3 år, högskoleförberedande, totalt	75,7	75,7	79,7
Män	69,4	64,5	76,7
Kvinnor	81,0	83,7	82,4
Gymnasieelever med examen inom 3 år, Introduktionsprogram, totalt	20,6	..	..
(Finns ingen statistik män - kvinnor)			
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 1 år efter fullgjord gymnasieutbildning	78,8	66,1	..
Män	73,3	61,7	..
Kvinnor	84,9	69,1	..

Studieresultat – Nässjö och Sävsjö

Brinellgymnasiet oavsett var eleverna bor			
Studieresultat i procent (%)	2018	2019	2020
Gymnasieelever med examen inom 3 år, totalt, andel i procent(%)	62,9	67,9	65,8
Män	62,8	65,0	63,4
Kvinnor	63,0	70,8	67,9
Gymnasieelever med examen inom 3 år, Yrkesprogram totalt	73,1	76,2	81,8
Män	73,4	77,0	83,9
Kvinnor	72,7	75,4	79,7
Gymnasieelever med examen inom 3 år, högskoleförberedande, totalt	77,4	87,4	78,5
Män	75,6	85,0	76,2
Kvinnor	79,7	89,7	80,0
Gymnasieelever med examen inom 3 år, Introduktionsprogram, totalt	12,5	8,3	15,4
(Finns ingen statistik män - kvinnor)			
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 1 år efter fullgjord gymnasieutbildning	79,1	78,5	..
Män	80,7	75,7	..
Kvinnor	77,6	82,7	..
Aleholmsgymnasiet, oavsett var eleverna bor			
Studieresultat i procent (%)	2018	2019	2020
Gymnasieelever med examen inom 3 år, totalt, andel i procent(%)	48,4	53,3	51,2
Män	44,2	43,3	45,5
Kvinnor	53,7	66,0	62,1
Gymnasieelever med examen inom 3 år, Yrkesprogram totalt	66,7	63,6	60,0
Män	..	57,1	..
Kvinnor	..	75,0	..
Gymnasieelever med examen inom 3 år, högskoleförberedande, totalt	78,7	78,2	75,6
Män	82,6	69,2	75,0
Kvinnor	75,0	86,2	76,2
Gymnasieelever med examen inom 3 år, Introduktionsprogram, totalt	..	..	..
(Finns ingen statistik män - kvinnor)			
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 1 år efter fullgjord gymnasieutbildning	86,7	78,6	..
Män	86,4	75,0	..
Kvinnor	86,8	83,3	..

Studieresultat - Tranås och Vetlanda

Holavedsgymnasiet, oavsett var eleverna bor			
Studieresultat i procent (%)	2018	2019	2020
Gymnasieelever med examen inom 3 år, totalt, andel i procent(%)	69,8	69,5	64,3
Män	67,8	70,0	65,8
Kvinnor	71,7	68,8	62,4
Gymnasieelever med examen inom 3 år, Yrkesprogram totalt	89,1	82,4	81,4
Män	88,6	91,1	87,5
Kvinnor	90,0	65,2	68,2
Gymnasieelever med examen inom 3 år, högskoleförberedande, totalt	87,1	84,1	86,4
Män	87,0	81,0	88,1
Kvinnor	87,2	86,8	84,9
Gymnasieelever med examen inom 3 år, Introduktionsprogram, totalt	12,1	..	7,9
(Finns ingen statistik män - kvinnor)			
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 1 år efter fullgjord gymnasieutbildning	78,8	73,7	..
Män	81,1	72,1	..
Kvinnor	75,3	75,0	..
Njudungsgymnasiet, oavsett var eleverna bor			
Studieresultat i procent (%)	2018	2019	2020
Gymnasieelever med examen inom 3 år, totalt, andel i procent(%)	76,8	76,5	72,2
Män	74,7	80,7	71,1
Kvinnor	79,3	71,7	73,6
Gymnasieelever med examen inom 3 år, Yrkesprogram totalt	87,4	78,8	84,3
Män	88,2	85,1	86,9
Kvinnor	85,7	67,6	80,5
Gymnasieelever med examen inom 3 år, högskoleförberedande, totalt	89,4	89,4	86,0
Män	90,2	90,5	84,3
Kvinnor	88,9	88,6	87,8
Gymnasieelever med examen inom 3 år, Introduktionsprogram, totalt	12,5	23,1	13,1
(Finns ingen statistik män - kvinnor)			
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 1 år efter fullgjord gymnasieutbildning	85,4	82,7	..
Män	84,4	83,2	..
Kvinnor	86,1	82,1	..

Bilaga 3

Antal elever per program läsåret 21-22

	Tranås			Nässjö			Vetlanda			Eksjö			Sävsjö		
Program	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 1	Åk 2	Åk 3
Barn och fritid	23	11	13	27	23	23	12	22	21						
Bygg- anläggning	14	16	17	36	43	42	26	29	27	12	11	12	12	2	4
El och energi	9	9	9	18	27	34	21	21	19			5			
Ekonomi	30	29	32	52	46	33	57	47	53	32	28	29	15	5	11
Estetiska	14	22	22	11	10	6				12	6	0			
Fordon-transport	8	7	0				15	16	11						
Hantverk	9	8	8	20	19	23	3	0	2						
Handel och Adm	15	15	12	22	25	22	22	14	23						
Humanistiska										4	3	2			
Industri tekniska	14	0	9	4	5	9	9	14	10				1	8	5
Naturvetenskap	23	24	23	31	27	32	26	22	23	34	29	34	10	13	11
Rest o livsmedel	15	7	12				13	5	3				5	7	2
Samhällsvetenskap	59	51	41	42	62	45	43	42	30	24	24	25	21	13	11
Teknik	24	28	27	48	32	41	39	37	43	21	19	18	16	23	10
VVS och fastighet				5	6	0	8	9	9						
Vård och omsorg	22	24	17	17	0	12	15	16	13	10	24	15	12	13	10
Summa	279	251	242	333	325	322	309	294	287	149	144	140	92	84	64
Summa behöriga			772			980			890			433			240
Olika varianter av IM			53			84			89			92			40
Gymnasiesärskolan			16			21			44						2
Totalt elevantal			841			1085			1023			525			282

Bilaga 4

Överkapacitet läsåret 21-22

	Eksjö			Nässjö			Sävsjö			Tranås			Vetlanda		
Program	Plats	Ht 21	Diff	Plats	Ht 21	Diff	Plats	Ht 21	Diff	Plats	Ht 21	Diff	Plats	Ht 21	Diff
Barn o Fritid				22	27					22	23		24	12	12
Bygg o Anläggning	26	12	14	40	36	4	16	14	4	11	14		30	26	4
El o energi	8	0	8	32	18	14				9	9	0	22	21	1
Ekonomi	32	32	0	58	52	6	17	15	2	30	30	0	60	57	3
Estetiska	20	12	8	24	11	13				30	14	16			
Fordon o transport										10	8	2	15	15	0
Hantverk				30	20	10				10	9	1	6	3	3
Handel o Admin				24	22	2				20	15	5	24	22	2
Humanistiska	10	4	6												
Industri tekniska				16	4	12	8	1	7	16	14	2	15	9	6
Naturvetenskap	42	34	8	35	31	4	20	10	10	30	23	7	30	26	4
Rest o Livsmedel							8	5	3	15	15	0	12	13	0
Samhällsvetenskap	30	24	6	45	42	3	25	21	4	60	59	1	60	43	17
Teknik	30	21	9	55	48	7	25	16	9	30	24	6	45	39	6
VVS o Fastighet				7	5	2							10	8	2
Vård o Omsorg	25	10	15	25	17	8	15	12	3	20	22	0	20	15	5
Summa	223	149	74	413	333	85	134	94	42	313	279	40	373	309	65

	Plats	Antag	Diff	%
Eksjö	257	164	93	36,1
Nässjö	418	333	85	20,3
Sävsjö	134	92	42	31,4
Tranås	303	262	41	13,5
Vetlanda	352	291	61	17,3
	1464	1142	322	

Åk 1 år 21-22 har en möjlig överkapacitet på ca 300 platser till en möjlig kostnad av ca 40 milj.
Om kostnaden är lika stor för Åk 2 och Åk 3 så blir årskostnaden för gymnasierna ca 120 milj/år

Programkostnader

35

Bilaga 6

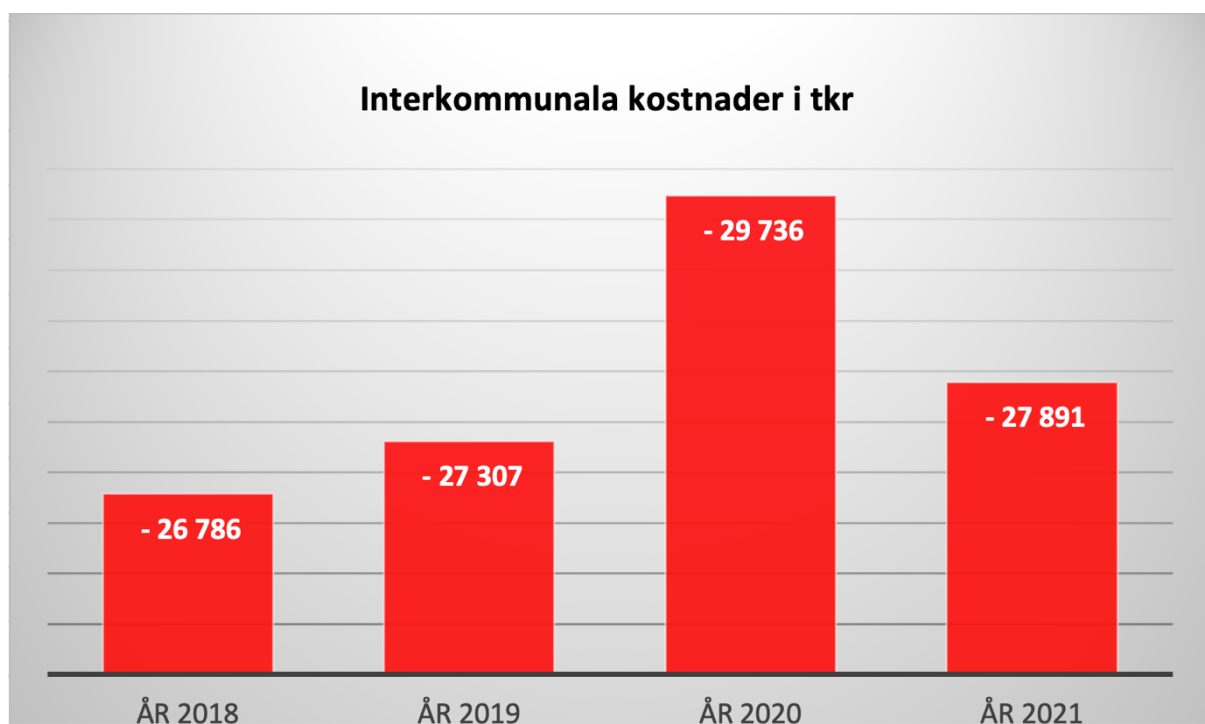
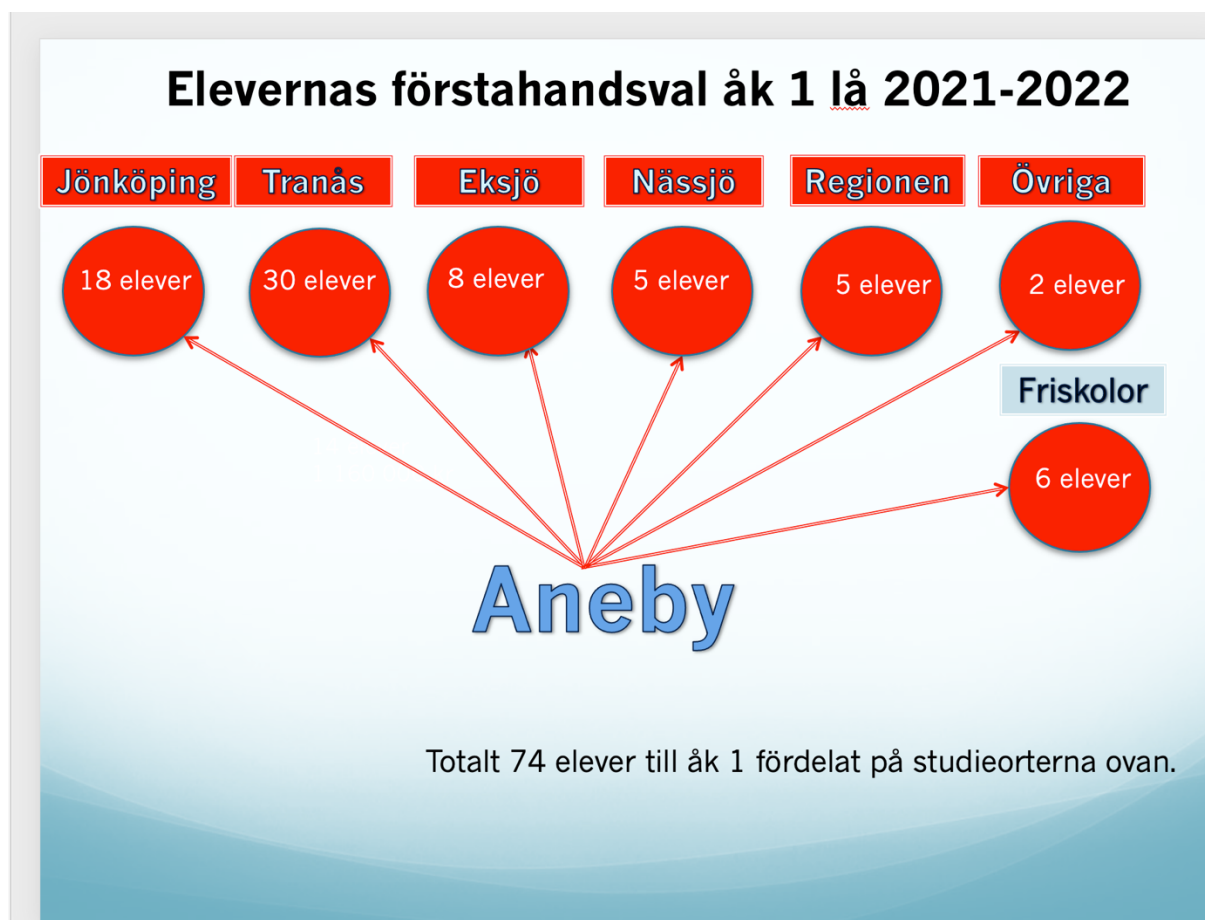
Jämförelse av kostnader gymnasieutbildning Höglandet och Tranås.

Källa: Kolada Öppna jämförelser Hemkommuner Höglandet och Tranås

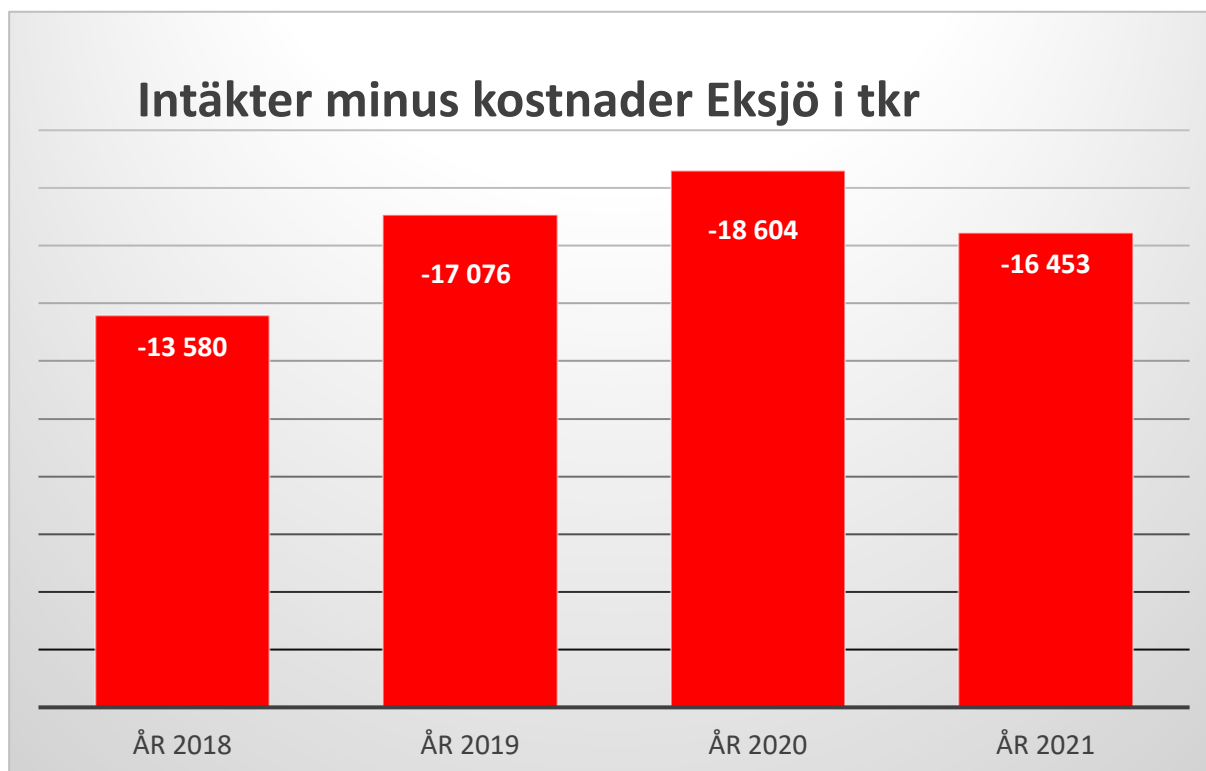
	Aneby	Eksjö	Nässjö	Sävsjö	Tranås	Vetlanda
	2020	2020	2020	2020	2020	2020
Nettokostnad gymnasieskola kr/invånare	4 974	5 055	4 898	6 210	4 574	4 421
Nettokostnad referens gymnasieskola kr/invånare	4 355	4 316	4 505	5 289	4 624	4 360
Nettokostnad gymnasieskola kr/elev	153 534	139 184	130 363	153 232	119 092	119 928
Nettokostnad referens gymnasieskola kr/elev	134 400	118 848	119 892	130 522	120 393	121 004
Nettokostnad gymnasieutbildning kr/elev	152 717	154 327	141 977	162 617	126 816	135 141
Kostnad gymnasieutbildning snitt Sverige kr/elev	128 200	128 200	128 200	128 200	128 200	128 200

Bilaga 7

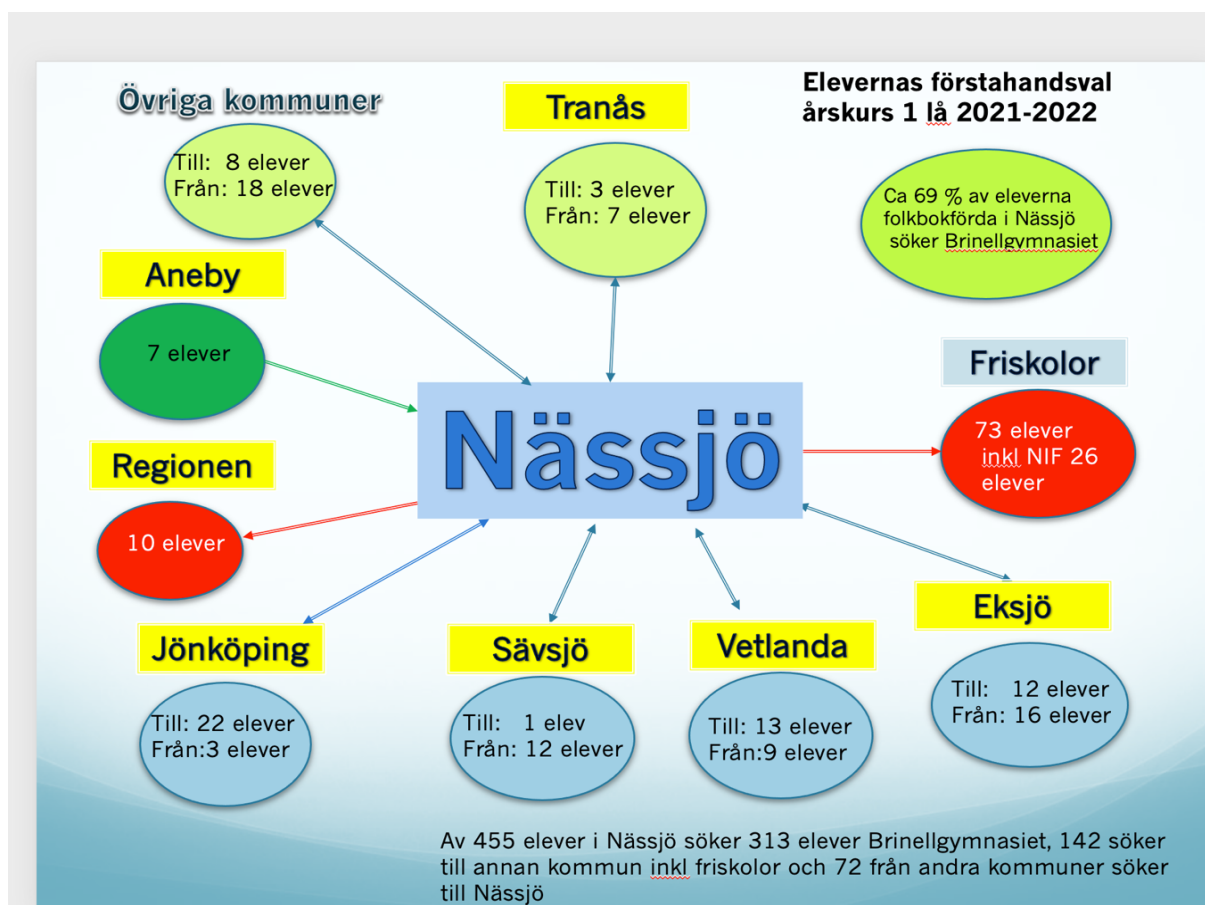
Aneby - sökströmmar och interkommunala ersättningar

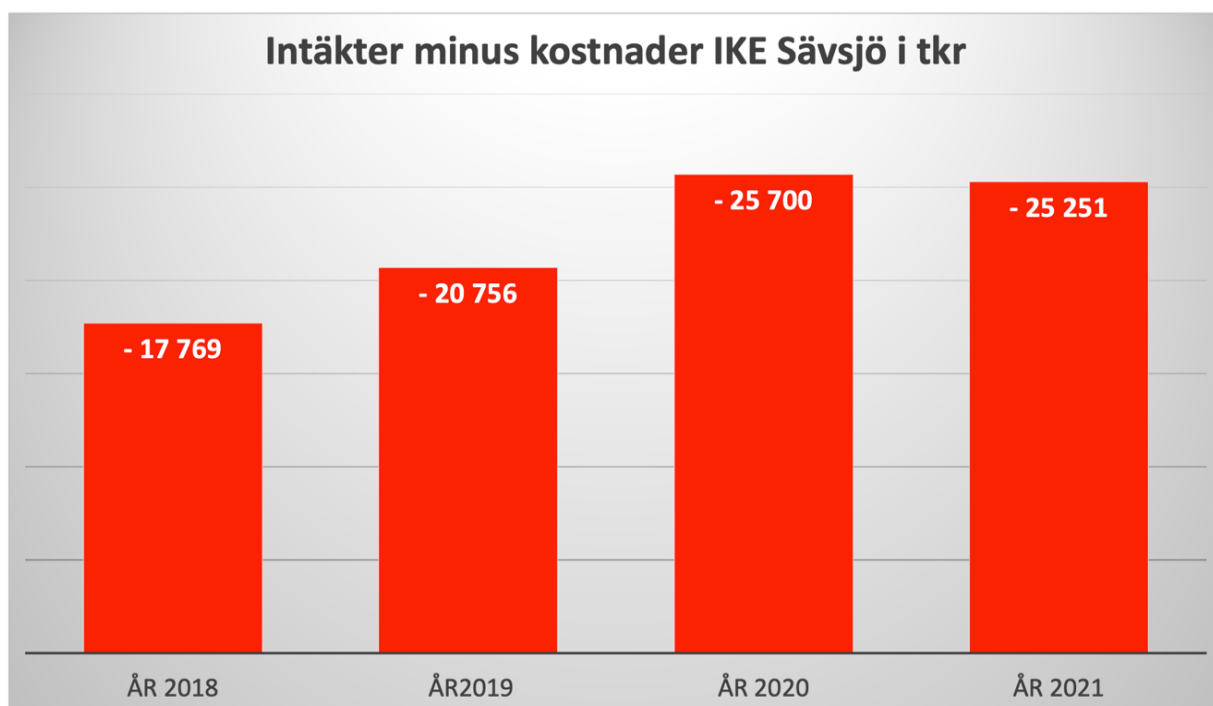
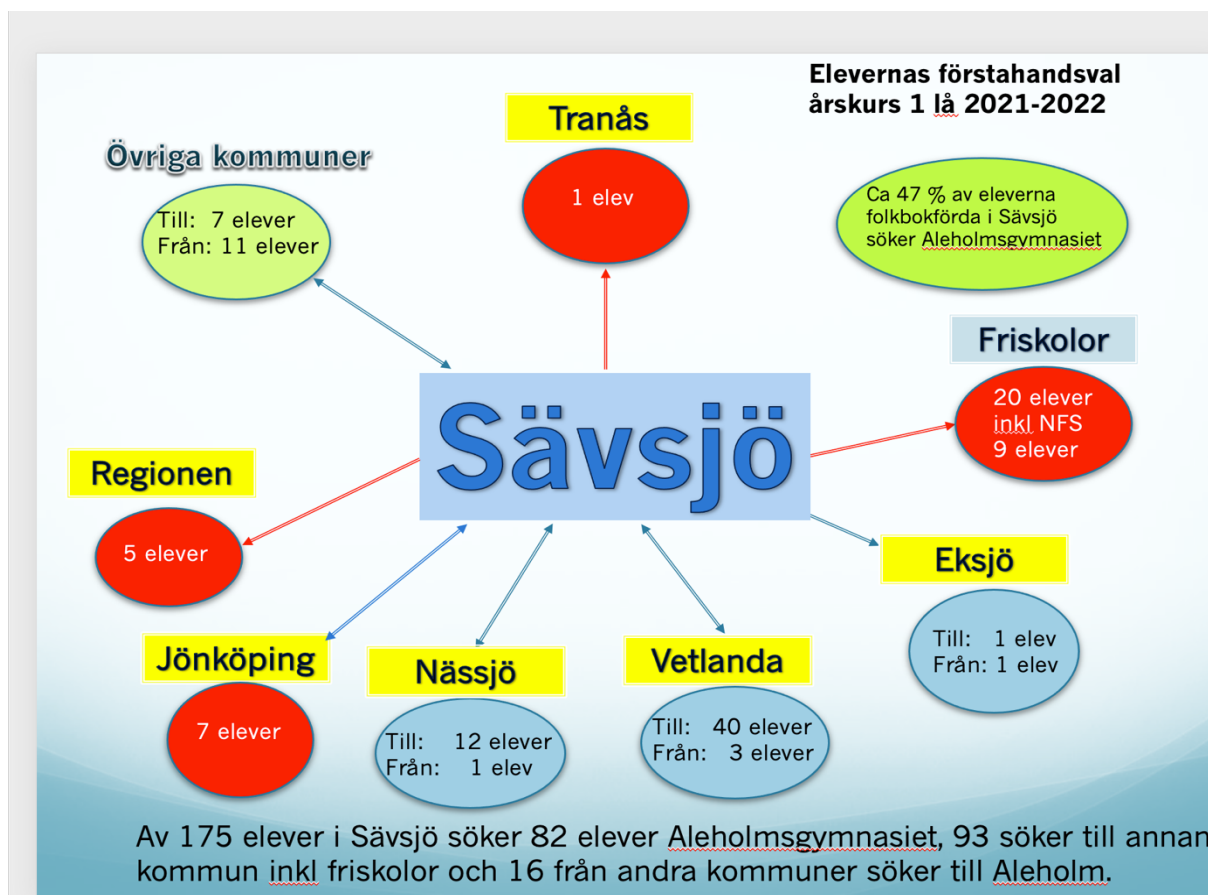
Eksjö gymnasium - sökströmmar och interkommunala ersättningar

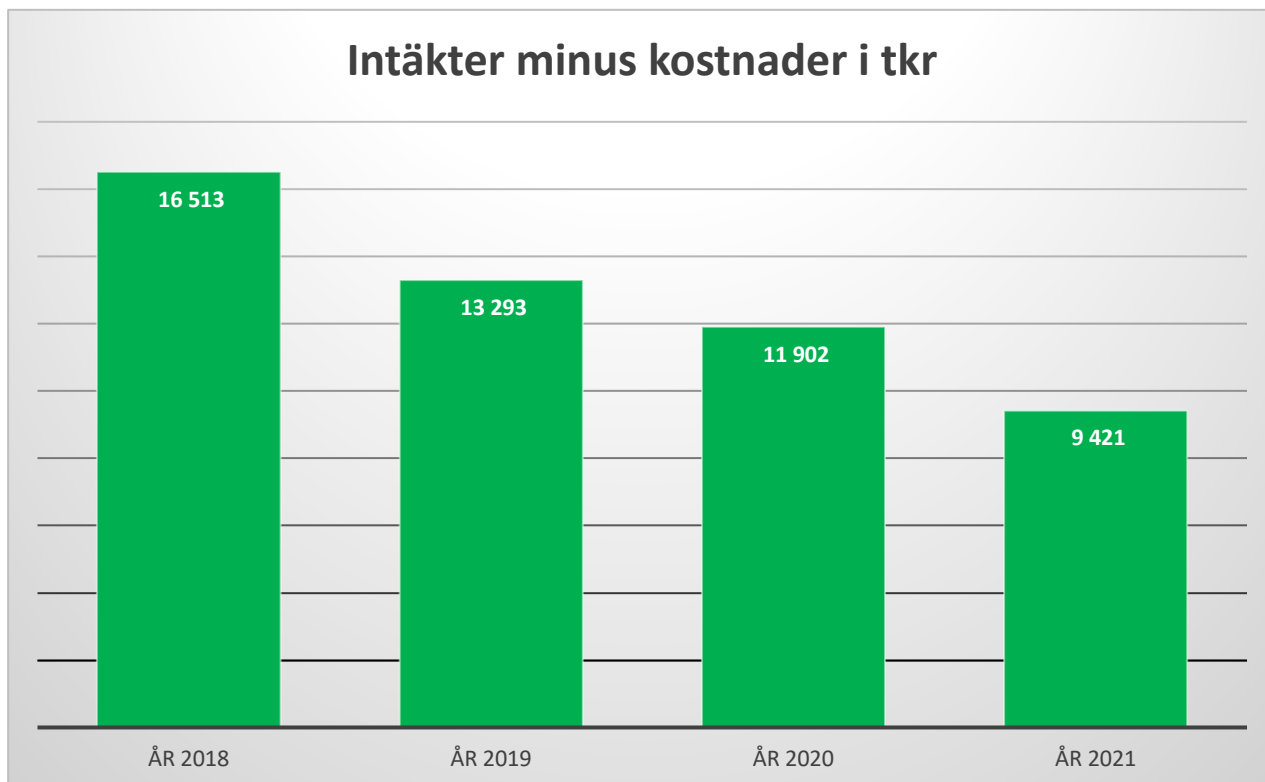
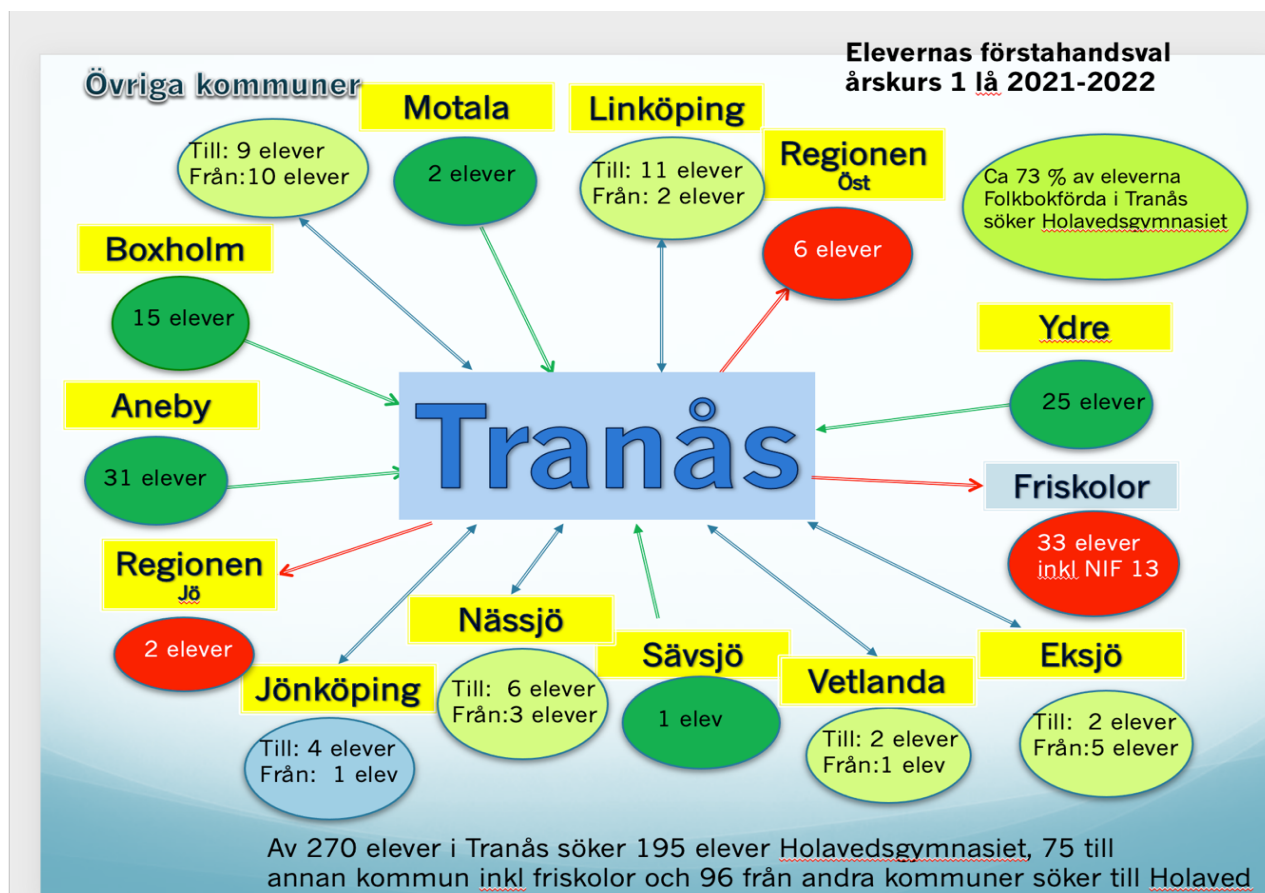
Brinellgymnasiet - sökströmmar och interkommunala ersättningar

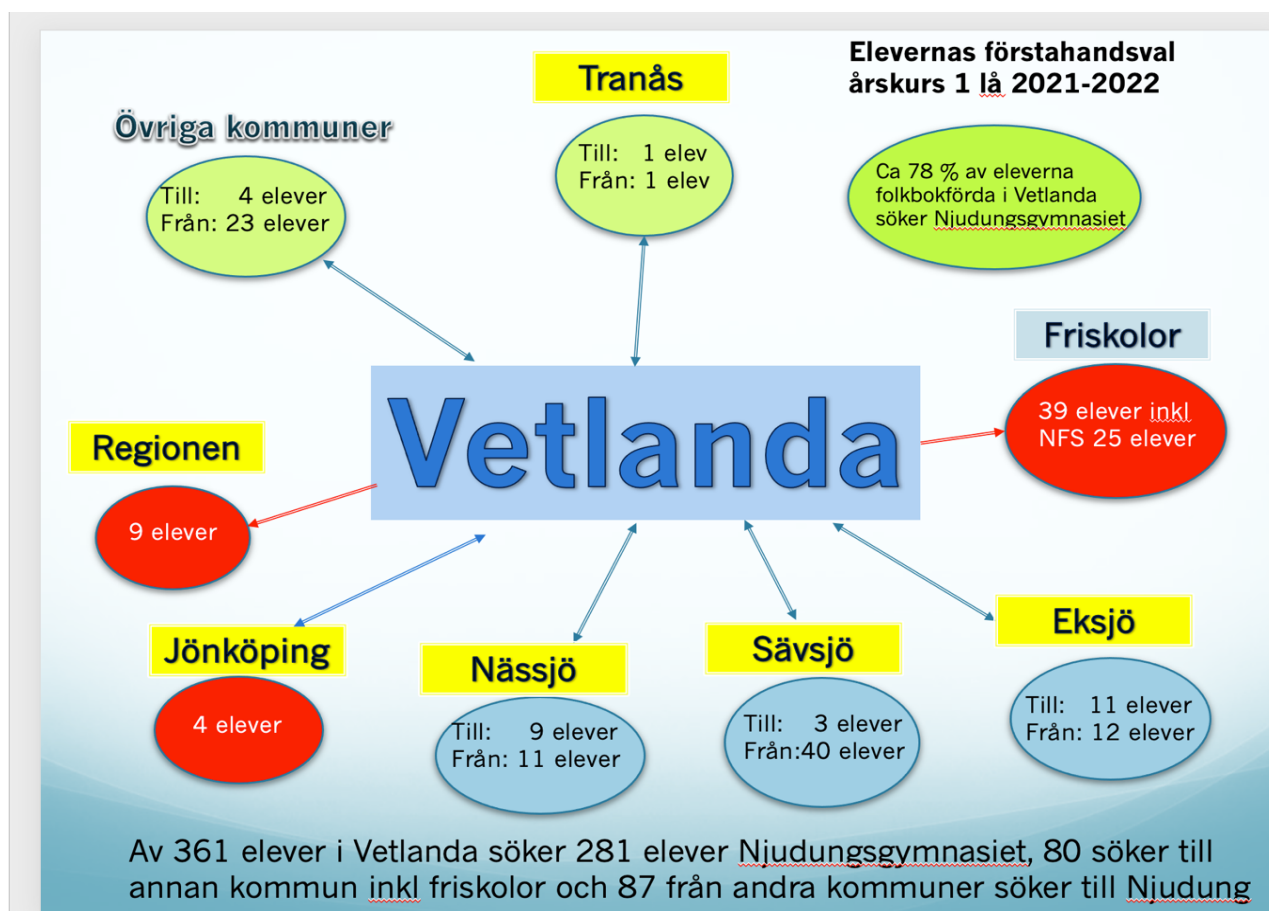
Aleholmsgymnasiet - sökströmmar och interkommunala ersättningar

Holavedsgymnasiet - sökströmmar och Interkommunala ersättningar

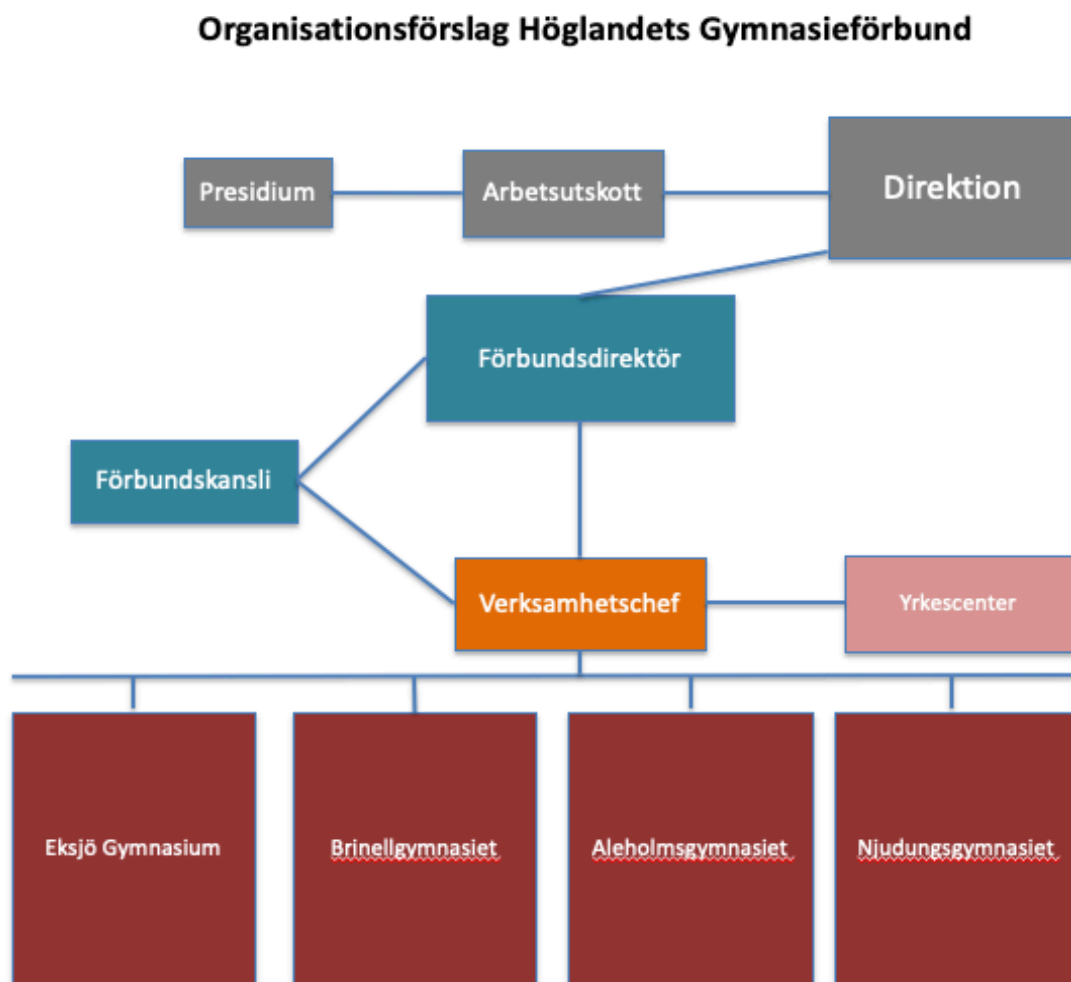

Njudungsgymnasiet - sökströmmar och interkommunala ersättningar

Bilaga 8

Organisationsförslag Höglandets gymnasieförbund

Bilaga 9

Direktivet

Utredningsdirektiv gymnasiesamverkan höglandet

Bakgrund

Aneby-, Eksjö-, Nässjö-, Sävsjö-, Tranås- och Vetlanda kommuner bildar gemensamt det geografiska området småländska höglandet. Kommunerna samverkar i en mängd frågor. Dessutom ingår fem av kommunerna i ett fördjupat samarbete kring några gemensamma frågor i ett kommunalförbund. Tranås är inte en del av kommunalförbundet. Samarbetsområden för höglandets kommunalförbund är Höglandets IT och Höglandets familjerätt. Höglandets kommunalförbund leds av en politisk vald direktion från de fem medlemskommunerna. Höglandets kommunalförbunds arbetsutskott har gett kommundirektören i uppdrag att genomföra en utredning om möjligheterna till en utökad samverkan kring gymnasiefrågor på höglandet. Tranås kommun skall ges plats att delta i utredningsuppdraget.

I dag finns ett samverkansavtal mellan de fem höglandskommuner Aneby, Eksjö, Nässjö, Sävsjö och Vetlanda kring förstahandsmottagning till de sökbara platserna i respektive kommuns gymnasieskolor. Tranås ingår inte, men har separata avtal med Eksjö, Aneby och Nässjö om förstahandsmottagning. Tranås är en del av ett samverkansavtal i östgötaregionen. Aneby, som inte har en egen gymnasieskola, har dessutom ett avtal om förstahandsantagning med Jönköpings kommun.

Orsaken till att frågan om en utökad samverkan lyfts handlar dels om ekonomiska aspekter. Det finns en konkurrenssituation i dagsläget som inte gynnar ett optimalt användande av tilldelade resurser till gymnasiet. Dels handlar det om varje elevs rätt på höglandet att kunna välja mellan ett kvalitativt och varierat utbud av program. Den tredje aspekten är den utredning som Lars Stjernkvist på uppdrag av regeringen presenterade 2020 (Gemensamt ansvar – _en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning SOU 2020:33). I den presenteras flera förslag på hur fördjupad samverkan kan gynna landets gymnasieutbildningar, både ur ett elevperspektiv och ur ett näringslivsperspektiv.

Uppdragsbeskrivning

Syftet är att presentera en utredning om hur en fördjupad samverkan mellan kommunernas gymnasieskolor kan förverkligas.

Utredningen skall innehålla principer för planering och dimensionering av olika program. Utbudet ska formas med hänsyn både till elevers efterfrågan och den regionala arbetsmarknadens behov och ekonomisk effektivitet.

Utredningen bör också ta sin utgångspunkt i de möjligheter till samverkansavtal som både kommunallagen och skollagen öppnar upp för med dagens regelverk. Möjligheten att inom fem år låta denna samverkan föras över till ett kommunalförbund bör finnas med.

Om möjligt skall förutsättningarna för en gemensam prislista för gymnasieutbildningarna, senast till läsåret 2026/2027 utredas.

En viktig utgångspunkt är att så långt som möjligt kunna erbjuda kommunernas elever samtliga nationella program inom området. Uppdraget gäller i huvudsak gymnasieskolan, men även vuxenutbildningen berörs då den samorganiseras med gymnasieskolan i några kommuner.

Programutbudet vid höglandets gymnasieskolor ska anpassas så att en ekonomiskt effektivare gymnasieskola kan bedrivas i samtliga högländskommuner, inklusive Tranås. Utgångspunkten för detta arbete ska vara ett gemensamt brett och högkvalitativt programutbud inom ramen för samtliga skolors verksamhet.

Förslaget ska omfatta ett utkast till fördelning av utbildningar och platser. Det kan dessutom innehålla exempel på justeringar av programutbud, geografisk fördelning mm.

Genomförande

En beskrivning av nuläget samt beskrivning av för- och nackdelar med dagens organisation presenteras och ett slutligt förslag lämnas den 31 mars 2022. Tidsplanen kan komma att justeras efter överenskommelse mellan parterna.

Utredarna har till uppgift att föra dialog med relevanta tjänstepersoner inom förvaltningsorganisationerna i berörda kommuner samt studera goda exempel på samarbeten i andra delar av landet.

Organisation

Skolcheferna i aktuella kommuner utgör styrgrupp för utredningen. Kontinuerliga avstämningar skall ske med höglandets kommundirektörsgrupp. Respektive förvaltningar bistår med det faktaunderlag som behövs.

Nedan anges namnen på samtliga skolchefer som kommer att utgöra styrgruppen för utredningen:

Aneby kommun Rosemarie Segersson
Eksjö kommun Bengt-Olov Södergren
Nässjö kommun Gun-Ann Öholm Jansson
Sävsjö kommun Martina Arvidsson
Tranås kommun Cecilia Axelsson
Vetlanda kommun Henrik Wågesson